

FINANČNO IZOBRAŽEVANJE V KNJIŽNICI – MODEL NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ZA ODRASLE UPORABNIKE SPLOŠNIH KNJIŽNIC

FINANČNO
IZOBRAŽEVANJE
V SPLOŠNIH
KNJIŽNICAH

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

FINANČNO
IZOBRAŽEVANJE
V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

Avtorji:

Milena Bon
Piotr Henzler
Alenka Kavčič Čolić
Mariana Marian
Traian Marian
Katarzyna Morawska
Emil Stoyanov
Beata Tarnowska
Rossitza Vartonic
Elka Zlateva

Decembra 2021 objavili:

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-nekomercialno 4.0 International:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.en>

Podpora Evropske komisije pri pripravi te publikacije ne pomeni podpore vsebini, ki odraža le stališča avtorjev, in Komisija ni odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih ta publikacija vsebuje.

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Kazalo

Vsebina

1 UVOD	4
1.1 Skriti viri	4
1.2 Kje se nahajamo na področju finančne pismenosti?	5
1.3 Kdo lahko pomaga?	7
1.4 Potrebna orodja za finančno izobraževanje v knjižnicah	8
2 PRISTOPI PROJEKTHNIH PARTNERJEV (BOLGARIJA, POLJSKA, ROMUNIJA, SLOVENIJA) – NASVETI ZA RAZŠIRJANJE / MULTIPLICIRANJE	25
2.1 Zamisel o izvajanju – priprava tečajev za knjižničarje izobraževalce in za uporabnike knjižnic	25
2.2 Kaj smo naredili? – nekaj podatkov, opis postopka (povzetek)	26
2.3 Izkušnje za državo, knjižnico in uporabnike	42
2.4 Kaj bi še potrebovali? - načrti in priporočila	43
3 PRIDRUŽITE SE KNJIŽNICI FINANČNEGA IZOBRAŽEVANJA: RAZMNOŽEVANJE MODELA - PRIPOROČILO IN VZDRŽNOST	45
3.1 Dobre prakse in izzivi	45
3.2 Priporočila za uvedbo finančnega izobraževanja v knjižnici	51
3.3 Koristi za partnerje FINLIT in knjižnice v štirih državah	52
3.4 Nove vrednote za Evropo in Evropsko Unijo	55
3.5 Možni nadaljnji razvoj	56

Slika 1: Partnerske države projekta Finlit

1 | UVOD

Finančna pismenost je ena ključnih kompetenc 21. stoletja. Običajno je opredeljena kot kombinacija finančnih znanj in spretnosti, ki ljudem pomagajo razumeti finančna tveganja in priložnosti, da bi ozaveščeni znali poiskati pomoč ter sprejeti učinkovite ukrepe za povečanje svoje blaginje. Po besedah generalnega sekretarja OECD je "finančna pismenost temeljnega pomena za blaginjo, podjetništvo, socialno mobilnost in vključujočo rast".

Globalna raziskava izpred nekaj let (S&P's 2015, www.FinLit.MHFI.com) kaže, da se stopnje finančne pismenosti v Evropski uniji zelo razlikujejo. V povprečju je finančno kompetentnih 52 % odraslih, razumevanje finančnih pojmov pa je najvišje v severni Evropi. V srednji in južni Evropi so te stopnje precej nižje. Na primer, na Poljskem in v Sloveniji je stopnja finančne pismenosti približno 40 %, medtem ko je v Bolgariji finančno pismenih le 35 % odraslih, v Romuniji pa le 22 %.

Raziskava o ekonomski ozaveščenosti in znanju, ki jo redno izvaja Narodna banka Poljske (www.nbpportal.pl), kaže, da 67 % Poljakov, starejših od 15 let, navaja potrebo po ekonomskem in finančnem izobraževanju na osnovni ravni oziroma osnovnih veščinah (to je 6 % več kot leta 2012). Še 27 % jih potrebuje poglobitev znanja o varčevanju, upravljanju denarja, upravljanju družinskega proračuna. Nič drugače ni v Romuniji in Bolgariji (glej nacionalno raziskavo o finančni pismenosti med bolgarskim prebivalstvom družbe Alfa Research - <http://siteresources.worldbank.org>). Omenjeni podatki kažejo na to, da je potreba po novih znanj in praktičnih življenjskih veščin na področju financ v vsakodnevnem življenju.

Medtem ko obstajajo različni kanali za posredovanje finančnega znanja in veščin, namenjeni otrokom in mladostnikom (finančne teme so vključene v šolski učni načrt ali obšolske dejavnosti), je ponudba za odrasle manjša. Gre za priložnostne tečaje različne kakovosti, ki niso splošno dostopni in se izvajajo občasno. A odrasli so tisti, ki vsak dan sprejemajo pomembne finančne odločitve. Poleg tega vse zgoraj omenjene raziskave kažejo na to, da raven digitalne pismenosti s starostjo upada, na podeželju in v majhnih mestih pa je šibkejša. Pomanjkanje digitalne pismenosti je ključna ovira za ti dve skupini, saj je večina storitev na voljo na spletu.

Dejavnosti projekta FINLIT predstavljajo odgovor na omenjene izzive. Namen projekta je bil oblikovanje modela brezplačne ponudbe finančnega izobraževanja za odrasle brez finančne izobrazbe in delovnih izkušenj. Izobraževalni tečaji FINLIT naj bi vplivali na večanje finančne pismenosti odraslih v štirih državah srednje in vzhodne Evrope.

Pri razvoju modela FINLIT smo pred vsem želeli s finančnim izobraževanjem doseči lokalno prebivalstvo, zlasti v manjših mestih, ter prilagoditi učni načrt njihovim potrebam in pričakovanjem, upoštevajoč obstoječe vire, ki so jim na voljo.

1.1 Skriti viri

Knjižnice so pogosto edini centri neformalnega izobraževanja odraslih v lokalnih skupnostih (zlasti v majhnih mestih in na podeželju). Včasih jih označujejo kot "tretje mesto" za lokalno skupnost, takoj za domom in delovnim mestom. Zato si knjižnice prizadevajo izpolnjevati potrebe in pričakovanja skupnosti, ki jih dobro poznajo in kjer knjižničarji uživajo veliko zaupanje.

Splošne knjižnice so tako rekoč edina mreža odprtih kulturnih ustanov, katerih prostori so na voljo prebivalcem ne le velikih mest, ampak tudi manjših mest in na podeželju. So ena najbolj priljubljenih in splošno priznanih ustanov, ki pokrivajo celotno ozemlje štirih držav projektnih partnerjev (več kot 3000 knjižnic v Bolgariji, 8200 na Poljskem, skoraj 3000 v Romuniji in 58 knjižnic z 269 izposojevališči v Sloveniji). Splošne knjižnice so priznane ustanove vseživljenjskega učenja in zagotavljajo različne izobraževalne storitve, ki so dostopne vsem družbenim slojem.

Poleg tega so knjižnice, ki so sodelovale v programu Globalne knjižnice 2008-2013 na Poljskem (3808 knjižnic), v Romuniji (2280 knjižnic) in Bolgariji (960 knjižnic), opremljene z informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (IKT), knjižničarji pa so usposobljeni za zagotavljanje inovativnih e-storitev svojim uporabnikom, kot so na primer e-zdravje, e-zaposlovanje, e-izobraževanje. V nekaterih manjših mestih v teh treh državah so knjižnice še vedno edini kraj z brezplačnim dostopom do spleta in sodobno opremo IKT. Projekt FINLIT izkorišča ta potencial vseživljenjskega učenja.

1.2 Kje se nahajamo na področju finančne pismenosti?

Pred začetkom priprav in razvoja modela programa finančnega izobraževanja v splošnih knjižnicah so partnerji projekta FINLIT opravili celovit pregled obstoječih programov finančnega izobraževanja v svojih državah - tistih izobraževalnih programov in pobud, ki potekajo zunaj splošnih knjižnic.

Naslednji korak pri ugotavljanju stanja finančnega izobraževanja v partnerskih državah je bil pregled splošnih knjižnic in njihovih izkušenj s finančnim izobraževanjem. V prvi polovici leta 2019 so partnerice projekta FINLIT izvedle raziskavo, ki je pokazala dejansko stanje programov finančnega opismenjevanja v njihovih splošnih knjižnicah. Vsak partner je raziskavo izvedel v svoji mreži splošnih knjižnic, nato pa je zbral in analiziral rezultate ankete, izvedene v njegovi državi v obdobju od marca do maja 2019. V raziskavi je bila uporabljena odprtokodna aplikacija 1KA za spletne ankete, ki jo je razvil Center za družboslovno informatiko na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani. Vprašalnik je bil preveden v štiri partnerske jezike in prilagojen posebnostim nacionalnih mrež splošnih knjižnic projektnih partnerjev. V nadaljevanju je predstavljen povzetek rezultatov in zaključkov anket.

Glede na opisane ankete so splošne knjižnice v vseh državah partnericah zaznale veliko zanimanje svojih skupnosti za povečanje finančne pismenosti. S svojimi lokalnimi skupnostmi so zelo tesno povezane in se zavedajo njihovih potreb po informacijah in znanju. Že vrsto let zagotavljajo različne vrste neformalnega izobraževanja prek učnih tečajev in različnih dogodkov. Kot glavni ponudniki informacij pa bi lahko imele pomembno vlogo pri neformalnem izobraževanju svojih uporabnikov. Imajo izkušnje za delo z različnimi ciljnimi skupinami, vsi knjižničarji pa so visoko izobraženi strokovnjaki, vključeni v tekoče programe izobraževanja. Poslanstvo splošne knjižnice je, da se odziva na informacijske potrebe svojih uporabnikov. Ena od teh potreb je tudi finančna pismenost.

Projekt FINLIT je odgovor na potrebe uporabnikov splošnih knjižnic. Odločitev, da se posvetimo starejšim (+55), je bila sprejeta iz različnih razlogov:

- V državah Evropske unije (EU) potekajo številne spremembe v zvezi z digitalizacijo vseh finančnih in upravnih storitev. Ko so postale članice EU, so se morale vse partnerske države prilagoditi zahtevam EU, kar je imelo velik vpliv na nacionalne finančne sektorje. Tuje naložbe in novi finančni produkti zahtevajo podrobno poznavanje in zaupanja vredne informacije, da bi vse skupaj lahko optimalno izkoristili.
- Starejše generacije imajo veliko težav pri obvladovanju novih digitalnih tehnologij in razumevanju sprememb, ki potekajo v njihovih državah.
- Starejši uporabniki, večinoma upokojeni, ne sledijo vsem informacijam o novostih v finančnem sektorju. Potrebujemo dodatne informacije, zlasti na področju varstva potrošnikov, spletnega bančništva in dedovanja.
- Projektni partnerji so imeli zelo različne izkušnje na področju finančnega izobraževanja in njihova izmenjava bi bila zelo dragocena za druge partnerje.
- Izobraževalne modele, ki smo jih razvili v projektu FINLIT, bi lahko razširili na druge ciljne skupine splošnih in drugih knjižnic.

V Bolgariji je v raziskavi sodelovalo 233 od 2497 knjižnic. Analiza zbranih odgovorov je pokazala, da je le 12 knjižnic izvedlo kakršno koli usposabljanje o finančni pismenosti. Le ena knjižnica je imela letni program finančnega opismenjevanja, 8 knjižnic je usposabljanje za finančno opismenjevanje izvedlo v okviru drugih izobraževalnih pobud, 3 knjižnice pa so takšno usposabljanje za svoje uporabnike izvedle le enkrat. Približno 94 % bolgarskih anketirancev je bilo knjižnic, ki nimajo izkušenj z usposabljanjem

na področju finančne pismenosti. Zavedajo se potrebe po tovrstnem usposabljanju za svoje uporabnike, 88 % pa jih je bilo zainteresiranih za sodelovanje pri usposabljanju za izobraževalce na področju finančne pismenosti. 20 % knjižnic je izjavilo, da tovrstnega usposabljanja ne morejo organizirati zaradi pomanjkanja izkušenj, sredstev itd.

V vseh knjižnicah, ki so se lotile kakršnega koli usposabljanja, je usposabljanje potekalo na pobudo knjižnice. Četrtno usposabljanj so organizirali zunanji finančni in izobraževalni strokovnjaki (banke, zavarovalnice, medijske hiše, šole in nevladne organizacije), gostila pa jih je knjižnica. Usposabljanja so bila večinoma organizirana za uporabnike, mlajše od 16 let in starejše od 50 let. Redko so bila ta usposabljanja organizirana za uporabnike srednjih let in mlade.

Vsebina usposabljanj je vključevala osnovne teme. Več tem je bilo obravnavanih bolj poglobljeno, kot so varčevanje pri upravljanju proračuna, zadolževanje/posojila, naložbe in depoziti.

Na Poljskem se je na anketo odzvalo 127 knjižnic. Največ odgovorov je prišlo s podeželskih ali polkmečkih območij (61 %) oziroma iz majhnih lokalnih skupnosti. Večina (53 %) jih je izjavila, da ima nekaj izkušenj s finančnim izobraževanjem zaradi nekdanjega projekta, ki ga je izvajal FRSI ("O financah ... v knjižnici"). Zdi se, da je ta projekt močno vplival na zasnovo in izvajanje finančnega izobraževanja v teh knjižnicah.

Usposabljanje je bilo organizirano kot individualno ali priložnostno usposabljanje. Izobraževalci so bili večinoma knjižničarji (74 %) in strokovnjaki za finančno izobraževanje (41 %). Večinoma je bila organizacija takšnega usposabljanja zaupana drugim subjektom, kot so nevladne organizacije, javni zavodi in zasebna podjetja. Ciljne skupnosti so bile večinoma osebe, stare nad 55 let (73 %), in manj kot 20 % oseb, starih od 45 do 54 let, ter mlajših od 15 let. Tudi na Poljskem v tovrstna izobraževanja niso bili vključeni mladi in ljudje srednjih let (17-45 let). Vendar pa je 3 % anketiranih knjižnic izvajalo izobraževanje o finančni pismenosti za marginalne skupine (Rome).

Teme, obravnavane na osnovni in nadaljevalni ravni, so bile: upravljanje proračuna, varčevanje, finance in varnost, dolgovi in posojila ter zavarovanje. Posebej priljubljene so bile teme, povezane z naložbami in podjetništvom.

Večina anketiranih knjižnic (približno 75 %) je zaznala potrebo po usposabljanju o finančni pismenosti v svojih skupnostih ter je bila zainteresirana in pokazala pripravljenost za organizacijo tovrstnega usposabljanja. Menile so, da bi bilo treba to usposabljanje organizirati za odrasle in mlade, mlajše od 16 let.

V Romuniji je na anketo odgovorilo 122 (5,53 %) splošnih knjižnic od 2207 in 24 od skupaj 41 regijskih knjižnic. Skoraj polovica vseh knjižnic se je nahajala na podeželju, podobno kot v Bolgariji in na Poljskem.

Približno polovica vseh anketiranih knjižnic je organizirala kakršne koli tečaje finančnega izobraževanja. Ti so bili v obliki finančnih informativnih sestankov (30 %) na željo uporabnikov ali na predlog bank. Tretjina anketiranih knjižnic je organizirala po en izobraževalni tečaj, tretjina jih je izvajala mesečne in letne tečaje v okviru programa Biblionet (IQ Money in Net Money), 15 % pa jih je občasno organiziralo tečaje na predlog bank.

Modeli usposabljanja so bili zelo različni, od spletnega učenja, tematskih delavnic, tečajev v živo v knjižnici, izobraževalnih iger, videokonferenc, spletnih seminarjev, coachinga itd. Večina izvajalcev usposabljanja so bili knjižničarji (90 %) in strokovnjaki iz bank in zavarovalnic ter drugih subjektov (nevladnih organizacij, zasebnih podjetij in drugih).

V Romuniji so knjižnice s programi finančne pismenosti poskušale zajeti različne starostne ciljne skupine (do 16 let, 17-24 let, 25-29 let, 30-44 let, 45-54 let in 55+). 5 % anketiranih knjižnic je finančno izobraževanje zagotavljalo marginalnim skupinam (Romom).

Teme programov finančnega opismenjevanja so bile upravljanje osebnega proračuna, varčevanje, kreditna zadolženost, naložbe - depoziti, zavarovanje, finance in varnost, podjetništvo in druge.

Med knjižnicami, ki so že izvajale kakršne koli tečaje finančnega izobraževanja, jih je 73 % odgovorilo, da jih zanima izvajanje takšnih tečajev v prihodnje. Njihovi glavni pomisleki so bili pomanjkanje strokovnjakov in pomanjkanje sredstev. V Romuniji je bilo 74 knjižnic, ki niso izvajale nobenega finančnega izobraževanja, vendar jih je večina (61 %) zaznala potrebo po tovrstnem izobraževanju med svojimi uporabniki. Večina je opredelila kot pomembni ciljni skupini mladino in osebe srednjih let.

V Sloveniji so se na anketo odzvale vse splošne knjižnice (48 osrednjih in 10 osrednjih območnih). Med njimi je le 8 knjižnic (14 %) organiziralo kakršno koli finančno izobraževanje. Le sedem od njih bi ga ponovilo. Izobraževanje so pogosto izvajali zunanji strokovnjaki, le v eni knjižnici je izobraževanje izvajal knjižničar.

Ciljne skupine so bile osebe od srednjih let do starejših (30-44, 45-54 in +55). Le v dveh primerih je bila ciljna skupina mladina, mlajši od 16 let. Po njihovem mnenju bi bilo treba takšna usposabljanja organizirati tudi za marginalne skupine, kot so brezposelni, priseljenci, podeželsko prebivalstvo, Romi in druge ciljne skupine.

Usposabljanje je zajemalo teme na osnovni ravni. Najpogostejše teme so bile: varčevanje, finance in varnost, naložbe, upravljanje proračuna ter najemanje posojil in podjetništvo.

Le ena splošna knjižnica je izrazila jasen interes za organizacijo programa usposabljanja o finančni pismenosti. Od vseh slovenskih splošnih knjižnic bi jih le 35 lahko organiziralo izobraževanje o finančni pismenosti, vendar jih je skrbelo pomanjkanje strokovnjakov in sredstev.

Ankete v štirih partnerskih državah so pokazale, da so največ zanimanja za finančno izobraževanje izrazile knjižnice na podeželskih ali polkmečkih območjih. Knjižnice, ki so imele kakršno koli izobraževanje o finančni pismenosti, so večinoma sodelovale z zunanjimi strokovnjaki iz bank, zavarovalnic, nevladnih organizacij in drugih subjektov. Zaradi pomanjkanja izkušenj in znanja se knjižničarji niso počutili dovolj samozavestni, da bi tovrstno usposabljanje izvajali v svojih knjižnicah. Vendar so vse anketirane knjižnice zaznale potrebo po tovrstnem usposabljanju v svojih skupnostih.

Ciljne skupine so se od države do države razlikovale. Večina programov finančnega opismenjevanja je bila namenjena mladim ali starejšim, razen v Sloveniji. Tudi teme so bile v vseh državah partnericah zelo podobne.

Pregled stanja finančne pismenosti v državah partnerjev projekta FINLIT ([Mapping Report](https://finlit.eu/edu/mod/page/view.php?id=33)), iz katerega izhajajo izbrane zgoraj navedene analize, je na voljo v angleščini v učnem okolju FINLIT <https://finlit.eu/edu/mod/page/view.php?id=33>.

1.3 Kdo lahko pomaga?

Čeprav so splošne knjižnice edina središča neformalnega izobraževanja v lokalnih skupnostih (zlasti v majhnih mestih in vaseh), teme izobraževanja odraslih niso vključene v formalno usposabljanje knjižničarjev. Knjižničarji, ki delujejo kot lokalni izobraževalci, so zelo pogosto samouki brez ustrezne usposobljenosti za delo z odraslimi. Medtem pa so visoko izobraženi (npr. na Poljskem je to najbolj izobražena poklicna skupina) in vredni zaupanja. Priznanje, ki so si ga pridobili s svojim sodelovanjem,

spoštovanje in priljubljenost krepijo njihovo samozavest in jih spodbujajo k delovanju. Tako so naravni "posredovalci izobraževanja", ki navdihujejo prebivalce, uporabnike knjižnic, da uresničijo svoje sanje o individualnem in strokovnem razvoju.

V zadnjih letih se je veliko knjižničarjev iz držav partneric projekta FINLIT dodatno usposabljal za zagotavljanje storitev, ki ustrezajo potrebam uporabnikov (npr. e-delo, e-zdravje, e-kultura, upravljanje kulturnih ustanov). V Bolgariji, na Poljskem in v Romuniji je bilo to doseženo v okviru programa Globalne knjižnice, v Sloveniji pa z različnimi rednimi usposabljanji za knjižničarje. Knjižničarji že vrsto let izvajajo izobraževalne dejavnosti za odrasle uporabnike knjižnic, ki sledijo pričakovanjem in potrebam lokalne skupnosti (npr. usposabljanje za uporabo računalnikov z dostopom do spleta). Tako je finančno izobraževanje prišlo v poljske knjižnice. V okviru raziskave o potrebah uporabnikov, ki je bila izvedena v okviru programa razvoja knjižnic, so odrasli anketiranci priznali, da jim primanjkuje finančnega znanja in da bi ga radi pridobili v knjižnici. To je botrovalo začetku (2012) projekta "O financah ... v knjižnici", ki so ga uporabili pri zasnovi in izvajanju projekta FINLIT.

Vendar razen poljskih izkušenj, pionirskih projektov v Romuniji in majhnih korakov posameznikov v Bolgariji ali Sloveniji le redko katera knjižnična mreža svojim odraslim uporabnikom ponuja strukturirane in organizirane tečaje finančne pismenosti. Na tem področju so potrebna dodatna prizadevanja in ta potreba je bila gonilna sila našega projekta.

Glavni cilj projekta FINLIT je bil ponuditi model finančnega izobraževanja, ki bi se lahko izvajal v vsaki splošni knjižnici. Večina knjižničarjev v splošnih knjižnicah zaradi pomanjkanja znanja ali samozavesti ne upa se organizirati in voditi takšne izobraževalne tečaje. Izobraževalni model, razvit v projektu FINLIT, naj bi knjižničarje izobraževalce vodil skozi vsebine finančnega opismenjevanja s konkretnimi scenariji. Pri tem se od knjižničarjev zahteval zelo malo truda. Z Moodlom, bogatim z vsebinami s področja finančnega izobraževanja, lahko enostavno posredujejo znanja s področja financ različnim ciljnim skupinam uporabnikov.

Kompetence, ki jih bodo s pomočjo izobraževalnih tečajev FINLIT pridobili knjižničarji izobraževalci, so:

- spoznali bodo finančne teme na osnovni in napredni ravni;
- naučili se bodo, kako poučevati starejše odrasle;
- pridobili bodo znanje o kombiniranem učenju;
- naučili se bodo, kako izvajati spletno usposabljanje ter usposabljanje v živo v knjižnici;
- s scenariji tečajev FINLIT bodo postali samozavestni kot učitelji in vodniki svojih uporabnikov po tečajih finančne pismenosti.

Tovrstno sistematično in organizirano usposabljanje na področju finančnega izobraževanja se je prvič izvajalo v Bolgariji, Romuniji in Sloveniji. Na Poljskem je bilo v preteklosti že nekaj izkušenj, ki so se izkazale za zelo uspešne. Rezultat izobraževalnega modela FINLIT in vsebine finančnega opismenjevanja so rezultat izkušenj številnih strokovnjakov in različnih pristopov.

Doslej so vsi knjižničarji in splošne knjižnice, ki so bili vključeni v usposabljanje FINLIT, cenili trud, vložen v projekt FINLIT, in po njihovem mnenju so vsi razviti tečaji zelo koristni. Prepričani so, da bi lahko ti tečaji prinesli koristi in blaginjo njihovim uporabnikom.

Številne knjižnice so usposabljanje FINLIT vključile v svoje programe usposabljanja. Sodelovanje med partnerji projekta FINLIT se bo nadaljevalo tudi po koncu projekta z uporabo skupnega učnega okolja <https://finlit.eu/edu> in izmenjavo izkušenj, kar bo pospešilo izvajanje finančnega izobraževanja v knjižnicah štirih držav.

1.4 | Potrebna orodja za finančno izobraževanje v knjižnicah

Učna pot FINLIT za knjižničarje izobraževalce

Splošne knjižnice so lokalna središča kulture, informacij in izobraževanja. V majhnih mestih in na podeželju so običajno edine ustanove, ki so odprte in dostopne vsem skupinam lokalne skupnosti. Njihova mreža je dobro razporejena. Na številnih območjih so edini **centri neformalnega izobraževanja, ki so na voljo odraslim**.

Pri odzivanju na potrebe uporabnikov knjižničarji delujejo kot lokalni izobraževalci, čeprav njihova formalna izobrazba ne vključuje znanj s področja izobraževanja odraslih. Uporabnike izobražujejo na številnih področjih in jim pomagajo ne le pri kulturnih potrebah, temveč tudi pri poklicnem življenju, zdravju ali ravnanju z gospodinjstvom proračunom. Knjižničarji najpogosteje nimajo ustrezne usposobljenosti za izobraževanje odraslih. So pa dobro izobraženi na področju upravljanja z informacijami in v skupnosti uživajo zaupanje kot spoštovani posamezniki zaradi svojega znanja in predanosti skupnosti.

Vendar delovanje v družbi, ki temelji na znanju, prinaša za knjižničarje nove izzive. Vsakdanji uporabniki se soočajo z vse bolj specializiranimi informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami, ki jih morajo uporabljati za dostop do storitev, ki so vse pogostejše dostopne le prek spleta. Zlasti finančna pismenost je zapleteno področje, ki pa ga ni mogoče zanemariti, saj ravnanja z osebnimi financami ni mogoče izločiti iz našega vsakdanjega življenja. Da bi osvojili to novo znanje, se prebivalci - kot vedno - obračajo na knjižničarje.

Serija usposabljanj za knjižničarje-izobraževalce, ki je nastala v okviru projekta FINLIT, je nastala kot odgovor na potrebe knjižničarjev, da okrepijo svoje kompetence in znanje pri poučevanju odraslih ter prenosu finančnih znanj. S temi novimi veščinami in znanji naj bi se samozavestno in strokovno odzvali na potrebe ter pričakovanja lokalne skupnosti. Serija vključuje tako spletna in hibridna usposabljanja kot tudi samostojno učenje v učnem okolju <https://finlit.eu/edu>.

Elementi cikla usposabljanja za knjižničarje

1. Finančno izobraževanje knjižničarjev-izobraževalcev

Pred poučevanjem uporabnikov knjižnice o finančnih je priporočljivo opraviti **dva tečaja finančnega izobraževanja, sestavljena iz 11 modulov** (na osnovni in nadaljevalni ravni). Gre za enaka tečaja finančnega izobraževanja, ki jih bodo knjižničarji izobraževalci uporabljali pri usposabljanju prebivalcev, vendar je razlika v ocenjevalni lestvici, ki je višja. Da bi knjižničarji lahko uspešno opravljali svojo vlogo spodbujevalcev pri usposabljanju, morajo imeti dovolj znanj. Finančni tečaji so podrobno opisani v programu FINLIT za uporabnike - [Finančno izobraževanje v splošnih knjižnicah](#).

Knjižničarji se odzivajo na potrebe uporabnikov in delujejo kot lokalni izobraževalci, čeprav njihova formalna izobrazba ne vključuje znanj s področja izobraževanja/poučevanja odraslih. Za uporabnike pripravljajo različna izobraževanja za številna področja in jim pomagajo pri zadovoljevanju kulturnih potreb. So usposobljeni na področju upravljanja z informacijami in v skupnosti uživajo zaupanje zaradi svojega znanja in predanosti skupnosti. Najpogosteje se sami dodatno izobražujejo na različnih področjih.

Delovanje v družbi, ki temelji na znanju, predstavlja za knjižničarje nov izziv. Uporabniki se soočajo z vse bolj specializiranimi informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami, ki jih morajo uporabljati za dostop do storitev, ki so vse pogostejše na voljo le prek spleta. Med drugim je finančna pismenost tisto zapleteno področje, ki ga ni mogoče zanemariti, saj je ravnanje z osebnimi financami pomembno za vsakdanje življenje. Da bi obvladali to novo znanje, se prebivalci lahko - kot vedno - obrnejo na knjižničarje.

Program usposabljanja za knjižničarje izobraževalce je nastal v okviru projekta FINLIT. Razvit je kot pripomoček knjižničarjem, da okrepijo svoje kompetence tako na področju poučevanju odraslih kot prenosu znanja s področja financ ter se tako odzvejo na potrebe časa in pričakovanja lokalne skupnosti. Serija tečajev vključuje spletna in hibridna usposabljanja kot tudi samostojno učenje v učnem okolju <https://finlit.eu/edu>.

Elementi sklopov usposabljanja za knjižničarje

1. Finančno izobraževanje knjižničarjev izobraževalcev

Pred poučevanjem uporabnikov knjižnic o finančnih priporočamo knjižničarjem izobraževalcem, da se udeležijo **dveh tečajev finančnega izobraževanja** (osnovna in nadaljevalna raven). Gre za tečaja, ki jih lahko uporabijo pri usposabljanju prebivalcev na področju finančne pismenosti. Da bi knjižničarji lahko uspešno opravljali svojo vlogo izvajalcev tečaja pri usposabljanju uporabnikov s področja financ, morajo imeti dovolj znanj. Tečaji s področja financ so natančno opisani v programu [FINLIT za uporabnike](#).

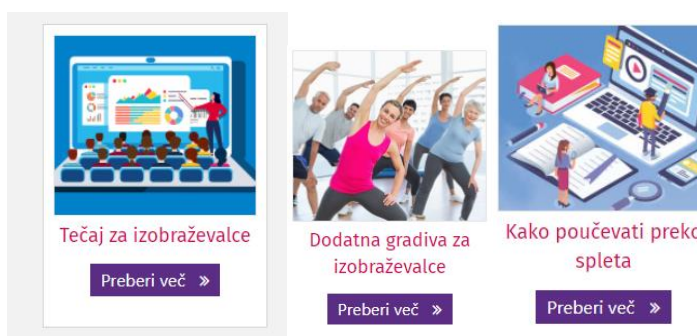
2. Poučevanje odraslih

Na tem tečaju se izobraževalci naučijo, katere metode uporabiti pri poučevanju odraslih, s kakšnimi izzivi se lahko srečajo in kako razviti svoje izobraževalne spretnosti. Usposabljanje vodijo ključni izobraževalci, ki imajo izkušnje z usposabljanjem izvajalcev za poučevanje odraslih in poznajo delo knjižnic. Program usposabljanja za knjižničarje izobraževalce je sestavljen iz več delov:

1. Poučevanje odraslih: Spletni tečaj s šestimi moduli.

2. Program usposabljanja za izobraževalce: dodatna navodila, informacije, dodatno gradivo.

3. Kako poučevati prek spleta: namigi in orodja - spletni tečaj, ki je nastal kot odgovor na potrebe knjižničarjev v času pandemije s covid-19 z razširitvijo ponudbe knjižnic na spletna srečanja in usposabljanja. Tečaj je priporočljiv tako za izobraževalce na področju finančne pismenosti, kot tudi za tiste, ki iščejo načine za izvajanje spletnega izobraževanja odraslih z uporabo aktivnih metod.

3. Priprava na tečaje finančnega izobraževanja v knjižnici

Z mislijo na knjižničarje, ki načrtujejo dejavnosti na področju finančnega izobraževanja, smo pripravili **11 scenarijev izobraževalnih tečajev**, prilagojenih vsebini modulov spletnih tečajev FINLIT na področju

finančnega izobraževanja za uporabnike knjižnic. Scenariji so namenjeni izvajanju kombiniranega učenja (blended learning), v živo v knjižnici ali na spletu.

V učnem okolju <https://finlit.eu/edu> je paket gradiv, ki so knjižničarjem v pomoč **pri usposabljanju za vodnike na področju finančne pismenosti za odrasle uporabnike knjižnic**. Gradiva so brezplačno na voljo v 5 jezikih: angleškem, slovenskem, bolgarskem, poljskem in romunskem.

Vsebina usposabljanja ali kaj se bodo knjižničarji naučili?

Izobraževalne vsebine v spletnih tečajih so bogate in raznolike. Na voljo so običajni informativni teksti, naloge, ki jih mora opraviti udeleženec, povzetek, testi. Na voljo so tudi povezave na zunanje vire - članke, video in avdio gradiva. Moduli so prilagojeni znanju in spretnostim izobraževalcem, ki nimajo andragoške izobrazbe, vendar so že nekoliko seznanjeni z delom z odraslimi, na primer z vodenjem srečanj v okviru bralnih klubov ali drugih knjižničnih dejavnosti/storitev. Ko knjižničarji opravijo tečaj tako, da na testih dosežejo ustrezno število točk, prejmejo potrdilo o uspešno opravljenem usposabljanju.

Program poučevanja odraslih (2.1)

S tem tečajem lahko knjižničarji dosežejo naslednje cilje:

- izboljšajo svoje znanje o izobraževanju odraslih in o učnih stilih odraslih,
- naučijo se, kako ustvarjati učne situacije,
- spoznajo orodja in tehnike, ki podpirajo izobraževanje odraslih in se urijo v njihovi uporabi,
- izvedo, kakšna je vloga izobraževalca.

Tečaj je sestavljen iz 6 modulov in se zaključi s preverjanjem pridobljenega znanja:

- 1 Kako se odrasli učijo?
- 2 Uvod v poučevanje odraslih
- 3 Preproste rešitve za boljše sodelovanje
- 4 Reševanje konfliktov
- 5 Uporabna spletna orodja za izobraževanje odraslih na področju razvoja finančne pismenosti
- 6 Etični kodeks izobraževalca na področju izobraževanja za razvoj finančne pismenosti

V nadaljevanju so primeri vsebin modulov:

Poučevanje odraslih

Sodelujoči

Značke

Kompetence

Ocene

Cilji tečaja

Program izobraževanja

Navodila za preizkus znanja

Kako se odrasli učijo?

Uvod v poučevanje odraslih

Preproste rešitve za

Učno okolje

Preveri svoje znanje!

Elementi učnega okolja

Kakšne pogoje je potrebno zagotoviti za ustvarjanje učnega okolja?

Za odgovor kliknite na slike.

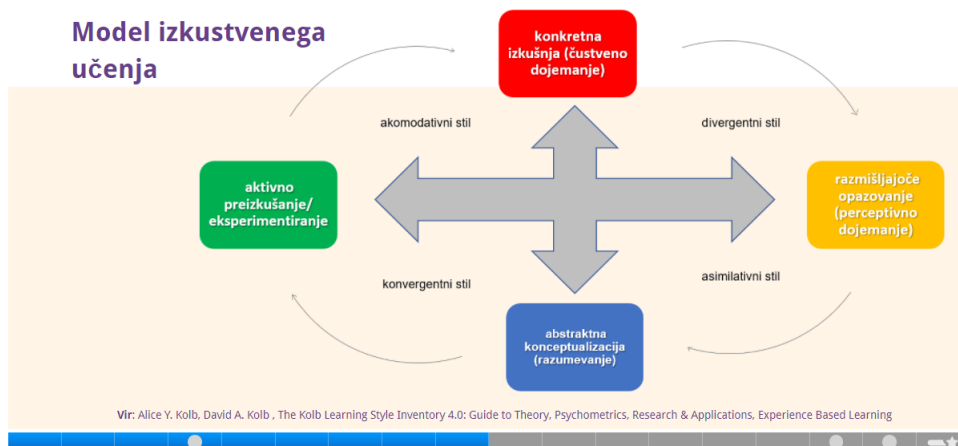

Elementi učnega okolja

4 / 18

Poučevanje odraslih

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Program izobraževanja
- Navodila za preizkus znanja
- Kako se odrasli učijo?
- Uvod v poučevanje odraslih
- Preproste rešitve za

Model izkustvenega učenja

Model izkustvenega učenja 2

9 / 18

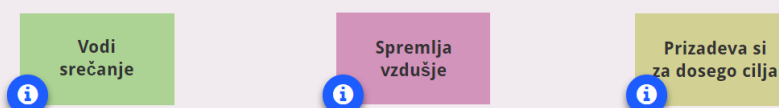
Poučevanje odraslih

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Program izobraževanja
- Navodila za preizkus znanja
- Kako se odrasli učijo?
- Uvod v poučevanje odraslih
- Preproste rešitve za boljše sodelovanje
- Reševanje konfliktov

Uvod v poučevanje odraslih

Kdo je izvajalec izobraževanja?

Izvajalec/spodbujevalec izobraževanja (facilitator) je oseba, ki skupini omogoča doseganje cilja, v tem primeru – učenja na področju razvoja finančne pismenosti. Kaj natančno dela? Kliknite modre ikone, če želite izvedeti, kaj se skriva pod gesli.

Kdo je izvajalec izobraževanja?

3 / 30

Poučevanje odraslih

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Program izobraževanja
- Navodila za preizkus znanja
- Kako se odrasli učijo?
- Uvod v poučevanje odraslih
- Preproste rešitve za boljše sodelovanje
- Reševanje konfliktov

Uvod v poučevanje odraslih

Postavljanje vprašanj

Je nujna in najpreprostejša tehnika sodelovanja. Ko udeleženci zaključijo s spletnim tečajem, jih povabite k sodelovanju.

Vprašajte jih za mnjenja, rešitve, pravilne odgovore, manjkajoče podatke, izkušnje, čustva. Z vprašanji jih spodbudite k sodelovanju, s tem povečate energijo in zanimanje. Udeleženci se počutijo aktivne in pomembne v procesu učenja.

Postavljanje vprašanj se zdi nekaj povsem običajnega, zato nekateri mislijo, da je to enostavno.

A ni tako. Spoznajte, kakšne izkušnje imata Marko in Ana z vprašanji. Za ogled kliknite na sliko.

Postavljanje vprašanj

15 / 30

Poučevanje odraslih

Sodelujoči

Značke

Kompetence

Ocene

Cilji tečaja

Program izobraževanja

Navodila za preizkus znanja

Kako se odrasli učijo?

Uvod v poučevanje odraslih

Preproste rešitve za boljše sodelovanje

Reševanje konfliktov

Preproste rešitve za boljše sodelovanje

Skupinsko delo

Delo v skupini od 3 do 5 udeležencev je priljubljena metoda izobraževanja in enostavna, če imate prostorske pogoje. Vendar razmislite, kako boste prostor uporabili - saj imate na voljo najmanj dve možnosti. Kliknite na točki, da ju spoznate.

1

Vsaka skupina naredi enako - npr. napiše seznam prednosti rednega varčevanja, sledi skupna predstavitev rezultatov dela ali razprava.

2

Vsaka skupina se ukvarja z različnimi deli iste naloge, npr. ena skupina naredi seznam prednosti rednega varčevanja, druga - seznam pomanjkljivosti in tretja - seznam dejanj za začetek varčevanja. Rezultati se zbrani v povzetek, ki je rezultat dela celotne skupine.

Skupinsko delo 3

9 / 15

Poučevanje odraslih

Sodelujoči

Značke

Kompetence

Ocene

Cilji tečaja

Program izobraževanja

Navodila za preizkus znanja

Kako se odrasli učijo?

Uvod v poučevanje odraslih

Preproste rešitve za boljše sodelovanje

Reševanje konfliktov

Uporabna spletna orodja za izobraževanje odraslih na področju razvoja finančne pismenosti

Preproste rešitve za boljše sodelovanje

Povzetek

V tem modulu ste spoznali nekaj preprostih načinov, s katerimi udeleženci med izobraževanjem za razvoj finančne pismenosti pridobijo več znanja. Povabilo udeležencev k skupinskemu delu ali k razpravam na forumu vodi k večji predanosti, sprostitvi energije, katerih stopnja se med spletnim tečajem lahko zniža. Udeleženci se učijo tudi drug od drugega.

Razmislite, katero od teh metod boste uporabljali med poučevanjem. Najbolje je preizkusiti različne metode, saj so skupine različne in delujejo na različne načine. Veliko sreče!

Kliknite modro ikono poleg klicaja, da dobite še en nasvet 😊

i

!

Povzetek

14 / 15

Poučevanje odraslih

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Program izobraževanja
- Navodila za preizkus znanja
- Kako se odrasli učijo?
- Uvod v poučevanje odraslih
- Preproste rešitve za boljše sodelovanje
- Reševanje konfliktov
- Uporabna spletna orodja za izobraževanje odraslih na področju razvoja finančne pismenosti
- Etični kodeks

Reševanje konfliktov

Vrste konfliktov

Najbolj znana tipologija konfliktov so tako imenovani Moorovi konflikti, imenovani po ameriškem mediatorju, moderatorju in oblikovalcu sistemov za obvladovanje konfliktov. Moore je konflikte razdelil v pet kategorij.

Kliknite vsak del kolesa, in odkrili boste, kaj se skriva pod vrsto konflikta.

Vzroki konfliktov

Vir: Moore, C. W. (2016). Mediation. Practical strategies for conflict resolution. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.

Vrste konfliktov

5 / 13

Poučevanje odraslih

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Program izobraževanja
- Navodila za preizkus znanja
- Kako se odrasli učijo?
- Uvod v poučevanje odraslih
- Preproste rešitve za boljše sodelovanje
- Reševanje konfliktov
- Uporabna spletna orodja za izobraževanje odraslih na področju razvoja finančne pismenosti
- Etični kodeks

Reševanje konfliktov

Strategija kompromisa

Običajno povezana z zebro ali lisico

Strategija kompromisa običajno zahteva, da se strani v sporu odpovesta nekaterim svojim stališčem, da bi dosegli sprejemljivo, čeprav ne složno rešitev.

Strategija je najpogostejše uporabljena v konfliktih, kjer imajo stranke približno enako moč. Lastniki podjetij pogosto sklepajo kompromise med pogajanji z drugimi podjetji, ko vsaka stran izgubi nekaj dragocenega, na primer stranko ali pomembno storitev.

Strategija kompromisa

11 / 13

Poučevanje odraslih

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Program izobraževanja
- Navodila za preizkus znanja
- Kako se odrasli učijo?
- Uvod v poučevanje odraslih
- Preproste rešitve za boljše sodelovanje
- Reševanje konfliktov
- Uporabna spletna orodja za izobraževanje odraslih na področju razvoja finančne pismenosti
- Etični kodeks izobraževalca na

Uporabna spletna orodja za izobraževanje odraslih na področju razvoja finančne pismenosti

Filmi

"Volk z Wall Streeta", "Velika poteza" ali "V iskanju sreče"

Katerega od navedenih filmov bi prikazali na izobraževanju za razvoj finančne pismenosti?

Ne načrtujte predvajanja celotnega filma, ker nimate ne časa in ne (verjetno) licence. Udeležencem zavrtite le nekaj minutni odlomek iz filma, na primer o investicijskih skladih, svetovnem finančnem sistemu ali finančni svobodi.

Filmi

10 / 14

Poučevanje odraslih

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Program izobraževanja
- Navodila za preizkus znanja
- Kako se odrasli učijo?
- Uvod v poučevanje odraslih
- Preproste rešitve za boljše sodelovanje
- Reševanje konfliktov
- Uporabna spletna orodja za izobraževanje odraslih na področju razvoja finančne pismenosti

Etični kodeks izobraževalca na področju izobraževanja za razvoj finančne pismenosti

2. pravilo

Knjižničar ne ocenjuje stopnje digitalne ali ekonomske usposobljenosti udeležencev - preveri le njihove kompetence na teh področjih, da bo program izobraževanja kar najbolj prilagodil njihovim potrebam. Udeležencem nudi tudi potrebno pomoč pri uporabi spletnih orodij projekta.

2. pravilo

5 / 23

Program usposabljanja v živo za izobraževalce (2.2)

Cilji usposabljanja:

- izboljšati veščine za izvajanje tečajev za izobraževalce FINLIT,
- osvežiti znanje izobraževalcev FINLIT o izobraževanju odraslih, metodah vključevanja skupin in etičnih vidikih programa,
- seznaniti izobraževalce s z učnim okoljem FINLIT za e-učenje kot orodjem za izobraževalce.

Program usposabljanja je sestavljen iz naslednjih vsebin:

1. Uvod v izobraževanje
2. Kako ugotoviti potrebe lokalnih prebivalcev po finančni pismenosti - profil skupnosti (profil udeležencev/persona).

3. Možnosti knjižnice za izvajanje usposabljanja - tim, oprema, prostor ...
4. Delo v timu (finančno izobraževanje kot del dejavnosti knjižnice, delitev nalog v timu knjižničarjev, so-vodenje izobraževanj o finančni pismenosti v knjižnici ...).
5. Mrežno povezovanje in sodelovanje z lokalnimi subjekti (društva, lokalna podjetja, lokalna samouprava).
6. Promocija nove ponudbe knjižnice na področju financ za odrasle uporabnike knjižnic - metode in načrtovanje.
7. Ugotavljanje/preverjanje znanja in veščin (na področju financ in digitalnih veščin) potencialnih udeležencev; metode in orodja.
8. Uvod v poučevanje/vodenje tečajev - vloga izobraževalca in metodološke smernice
9. Spremljanje in vrednotenje.

Za izobraževalce je pripravljeno tudi dodatno gradivo za izobraževanje.

Spletni tečaj: Kako izvajati spletno usposabljanje? - namigi in orodja (2.4)

S tem tečajem boste:

- izboljšali svoje znanje o metodah spletnega izobraževanja,
- razširili svoje znanje o oblikovanju spletnih učnih situacij,
- spoznali, katera orodja priporočajo strokovnjaki za spletno izobraževanje,
- si zapomnili, katere elemente usposabljanja v učilnici je treba vključiti v izobraževanje na daljavo,
- usmerili pozornost na pogoste napake, ki se pojavljajo med spletnim usposabljanjem.

Tečaj je sestavljen iz 5 modulov:

Modul 1: Uvod in ključna priporočila

Modul 2: Kako načrtujem spletno usposabljanje?

Modul 3: Izbrana orodja za podporo izvajanju spletnih usposabljanj. Pregled.

Modul 4: Orodja niso vse

Modul 5: Ne naredite teh napak

Nekaj primerov vsebin modula:

Spletni tečaj

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Navodila
- Vsebina tečaja
- Modul 1: Uvod in ključna priporočila
- Modul 2: Kako načrtujem spletno usposabljanje?
- Modul 3: Izbrana orodja za podporo izvajanju spletnih usposabljanj. Pregled.
- Modul 4: Orodja niso vse
- Modul 5: Ne naredite teh napak

Modul 1: Uvod in ključna priporočila

Spletno izobraževanje je ...

„Spletno izobraževanje“ ali „e-izobraževanje“ je kategorija širšega pomena in zajema vse oblike izobraževanja, ki se izvajajo s pomočjo spleta. Sem sodijo tako imenovani zaslonski tečaji, ki omogočajo samostojno učenje, ki se lahko izvaja kadarkoli (asinhroni) – primer tega je tečaj, ki si ga trenutno ogledujete.

Toda v tem tečaju se osredotočamo na to, da vas pripravimo na izvajanje izobraževanj (vključno s sestanki ali delnim usposabljanjem) v resničnem svetu na spletu, vendar v skupini in ob določenem času. Osredotočamo se torej na **obliko**, ki naj bi v največji možni meri nadomestila klasična poučevanja v živo / v učilnici.

A pozor – ne glejmo na spletno izobraževanje kot na »navadno poučevanje, ki ga dobesedno prenašamo na splet«. To je resna napaka in past! K temu se bomo vrnili pozneje.

5 / 24

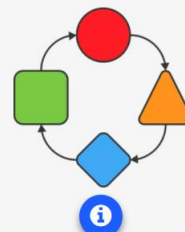
Spletni tečaji

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Navodila
- Vsebina tečaja
- Modul 1: Uvod in ključna priporočila
- Modul 2: Kako načrtujem spletno usposabljanje?
- Modul 3: Izbrana orodja za podporo izvajanju spletnih usposabljanj. Pregled.
- Modul 4: Orodja niso vse
- Modul 5: Ne naredite teh napak

Modul 1: Uvod in ključna priporočila

Ključna priporočila

Preden si podrobno ogledamo, na kaj je treba paziti med izobraževanjem, bomo začeli s **tremi ključnimi priporočili**, ki jih morate vedno upoštevati.

Ključna priporočila

7 / 24

Spletni tečaji

- Sodelujoči
- Značke
- Kompetence
- Ocene
- Cilji tečaja
- Navodila
- Vsebina tečaja
- Modul 1: Uvod in ključna priporočila
- Modul 2: Kako načrtujem spletno usposabljanje?
- Modul 3: Izbrana orodja za podporo izvajanju spletnih usposabljanj. Pregled.
- Modul 4: Orodja niso vse
- Modul 5: Ne naredite teh napak

Modul 1: Uvod in ključna priporočila

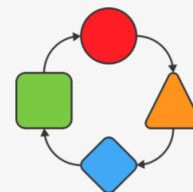
Priporočilo 3: Načrtujte proces izobraževanja, ne le tečaj

"**Izobraževalni proces**" ali "**pot**" namesto „izobraževanja“ je dragocena možnost, ne glede na to, ali se izobraževanje izvaja na daljavo ali na kraju samem. Marsikdo pa je že navajen misliti, da udeležba na tečaju pomeni le obisk enega ali več tečajev in s tem je vsega konec.

Vredno se je izogniti temu prepričanju in spletno izobraževanje je odlična priložnost za to.

K čemu vas spodbujamo? Da o tečaju oziroma spletnem izobraževanju razmišljate kot o enem od elementov učinkovitega učenja. Pomemben je, morda najpomembnejši, pa vendar ne edini.

Na naslednjih drsnicah boste našli **dva predloga**. Različic je seveda lahko več, a tukaj vas želimo le spodbuditi, ne pa ponuditi pripravljene rešitve.

Priporočilo 3

19 / 24

Scenariji izobraževalnih tečajev finančnega izobraževanja (3)

Scenariji vsebujejo navodila za izvedbo tečajev finančnega izobraževanja tako v živo v knjižnici kot tudi prek spleta, tj. omogočajo izvedbo tečaja za prebivalce po formuli kombiniranega učenja (blended learning) in samostojno prek spleta.

✚ Scenariji za izvajanje tečajev za izobraževalce končnih uporabnikov v živo ali prek spleta.

- Scenariji: osnovna raven
 - MODUL 1_Finančno načrtovanje in osebni proračun.pdf
 - MODUL 2_Finančni sistem.pdf
 - Modul_3 Krediti in posojila.pdf
 - Modul_4 Zavarovanja.pdf
 - Modul_5 Varstvo potrošnikov in njihove pravice.pdf

PRENESI MAPO

Skrito za udeležence

✚ Tu so scenariji za izvajanje tečajev na napredni ravni na področju finančne pismenosti za izobraževalce.

- Scenariji za izobraževalce: napredna raven
 - MODUL 1_napredna raven_Spletno bančništvo.pdf
 - MODUL 2_napredna raven_Spletno nakupovanje.pdf
 - MODUL 3_napredna raven_Varnost financ na spletu.pdf
 - MODUL 4_napredna raven_Varčevanje in naložbe.pdf
 - MODUL 5_napredna raven_Dedovanje.pdf
 - MODUL 6 - napredna raven_Zaslужek v pokoju.pdf

PRENESI MAPO

Skrito za udeležence

Kako se udeležiti usposabljanja FINLIT za izobraževalce na področju finančne pismenosti?

Tečaje za izobraževalce na področju finančne pismenosti organizira Narodna in univerzitetna knjižnica. Program in termini izobraževanj so objavljeni na spletni strani [NUK: Permanentno izobraževanje za knjižničarje](#). Po prijavi na sklop tečajev dobijo udeleženci pred začetkom tečaja navodila za registracijo in prijavo v učno okolje FINLIT.

Po uspešnem zaključku sklopa tečajev vsak izobraževalec/knjižničar in na podlagi tega tudi knjižnica prejme samodejno generirano potrdilo z edinstveno številko.

Učni program za udeležence tečajev knjižnic

Finančna pismenost je ena ključnih kompetenc 21. stoletja. Je kombinacija **finančnega znanja, veščin in vedenja**, ki nam pomagajo sprejemati pravilne finančne odločitve z namenom doseganja finančne blaginje. Ne glede na to, kako dobro upravljamo s svojimi osebnimi financami, ali smo kdaj najeli kredit oziroma uporabili zavarovalne storitve, kako daleč sega naše znanje o finančnih sistemih in evrskem območju, koliko izkušenj imamo s spletnim nakupovanjem in spletnim bančništvom, vsi potrebujemo

več znanj in veščin, da zaščitimo sebe in svojo družino v hitro spreminjajočem se in zelo kompleksnem sodobnem finančnem okolju, v katerem so finančni produkti in storitve vse bolj kompleksni in tvegani.

Izobraževalni program FINLIT daje **znanje**, razvija **veščine** in spodbuja **prakso** - na spletu in v živo v knjižnici. Temelji na kombiniranem učenju, ki združuje usposabljanja v učilnici s spletnimi tečaji in se izvaja s pomočjo usposobljenih knjižničarjev s certifikatom v splošnih knjižnicah. Program je na voljo v 5 jezikih – angleščini, poljščini, bolgarščini, romunščini in slovenščini. Glede zahtevnosti sta tečaja dostopna na osnovni in napredni ravni, in sicer v obliki spletnih tečajev ter s scenariji za izvajanje tečajev v živo v knjižnici in preko spleta.

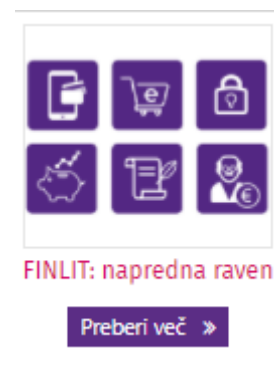
Osnovno raven sestavlja 5 modulov:

1. Finančno načrtovanje in osebni proračun
2. Finančni sistem
3. Krediti in posojila
4. Zavarovanja
5. Varstvo potrošnikov in njihove pravice

Napredno raven tečaja sestavlja 6 modulov:

1. Spletno bančništvo
2. Spletno nakupovanje
3. Varnost financ na spletu
4. Varčevanje in naložbe
5. Dedovanje
6. Zaslужek v pokoju

Bogate izobraževalne vsebine so predstavljene na zanimiv način, strokovno oblikovane in polne praktičnih primerov, interaktivnih vaj, individualnih ali skupinskih nalog, video in zvočnih posnetkov. Vsi moduli so prilagojeni slovenskemu finančnemu sistemu ter produktom in storitvam, ki so dosegljivi na našem trgu.

Nekaj primerov:

FINANČNO
IZOBRAŽEVANJE
V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

Finančno načrtovanje in osebni proračun

Finančno izobraževanje v splošnih knjižnicah
Modul 1, osnovna raven

Finančno načrtovanje: Vaja 1 "Moj nasvet"

Pred vami sta dva para in seznam ciljev.

Najprej spoznajte **Ano** in **Petra**!
Za katere cilje menite, da jima pripadajo?
Predlagajte dodatne cilje, ki bi jima jih lahko pripisali.

Peter (58) in Ana (56) sta poročena, imata dve odrasli hčerki in živita v lastni hiši.

CILJI

- ♥ Nakup novega avta.
- ♥ Nakup stanovanja.
- ♥ Pot po svetu.
- ♥ Varčevanje za izobraževanje otrok.
- ♥ Pokojninsko varčevanje.
- ♥ Zagotoviti denar za zdravstvene stroške.

Finančno načrtovanje: Vaja 2 "Osebna bilanca"

To je **Ivanova** osebna bilanca.

Izračunajte njegovo neto vrednost in jo zapišite v okence!

SREDSTVA	EUR	OBVEZNOSTI	EUR
Stanovanje	200.000	Hipoteka	140.000
Bančni depoziti	5.000	Potrošniški kredit	30.000
Avto	12.000	Lizing	5.000
Vzajemni skladi	10.000		
Počitniška hiša	50.000		
SKUPAJ	?	SKUPAJ	?

Izračunajte

NETO VREDNOST=

Preveri

Enostavno oblikovanje proračuna: proračun 20-30-50

Kako to deluje?

- Svoj denar (dohodek) razdelite v tri kategorije v razmerju **50-30-20**, namesto v 20 ali več kategorij. Ne smete uporabljati podrobnega proračuna.
- Razmerja so lahko različna, tako da odražajo vaše osebne razmere, npr. 60-30-10.

50% vašega dohodka

Fiksni stroški (potrebe)

Kliknite in izvedeli boste več!

30% vašega dohodka

Fleksibilni stroški (želje)

Kliknite in izvedeli boste več!

20% vašega dohodka

**Finančni cilji
Posameznik**

Kliknite in izvedeli boste več!

Kaj moramo vedeti, ko se odločamo za najem kredita?

Stroški kredita Primerjava med banko in nebančnim kreditodajalcem

Ponudba banke:

Znesek kredita: 30.000,00 €
Doba odplačila: 36 mesecev (3 leta)
Obrestna mera: 6 %
Stroški odobritve: 200 €
Stroški zavarovanja kredita pri zavarovalnici: 600 €

EOM: 8,12 %
Skupni stroški kredita: 3.655,69 €
Skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik:
33.655,69 €

Ponudba nebančnega kreditodajalca:

Znesek kredita: 30.000 €
Doba odplačila: 36 mesecev (3 leta)
Obrestna mera: 11,5 %
Stroški odobritve: 500 €

EOM: 13,44 %
Skupni stroški kredita: 6.114,90 €
Skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik:
36.114,90 €

[Izračun!](#)

Modul 3: Krediti in posojila

Finančno posojilo in kredit

Kredit je bolj reguliran instrument z več omejitvami kot posojilo, a ne nujno v večjih zneskih.

	POSOJILO	KREDIT
Preverjanje kreditne sposobnosti	Poenostavljeno, ni nujno izvedeno.	Obvezno.
Kdo ga da?	Fizična ali pravna oseba.	Banka ali nebančni kreditodajalec.
Dogovor	Ustni ali pisni.	Pisni.
Zavarovanje	Lahko je zavarovano.	Lahko je zavarovan.
Stroški	Brez ali z stroški, pogosto dražji od kredita.	Vedno s stroški, običajno ugodnejši od posojila.
Čas odplačevanja	Kratkoročno ali srednjeročno.	Kratko-, srednje- ali dolgoročno.

Kliknite tukaj in odgovorite na vprašanja!

Vaja

Odgovori na vprašanje:

Katere vrste zavarovanja se razlikujejo glede na število zavarovancev?

individualna in skupinska

prostovoljna in obvezna

osebna in premoženjska

Modul 1: Spletno bančništvo

FINANČNO
IZOBRAŽEVANJE
V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

Spletno bančništvo

Finančno izobraževanje v splošnih knjižnicah
Modul 1, napredna raven

Spletno bančništvo

1 / 73

Spletno bančništvo

Spletno bančništvo

Namizni računalnik ali prenosnik, mobilne naprave (pametni telefon, tablični računalnik).

Kartična plačila

Brezstična plačila s tehnologijo NFC (Near Field Communication).

Mobilno bančništvo

Bančno poslovanje z uporabo aplikacij, nameščenih na mobilni napravi.

[Kaj ponujajo mobilne denarnice slovenskih bank?](#)

Kako varno plačevati prek spleta?

Simbol ključavnice v brskalniku ali naslovu spletnega mesta, ki se začne s: <https://> pomeni, da je prenos podatkov šifriran in dokaj varen.

- Kadar je cena **sumljivo** nizka in je ponudba spletne trgovine slaba oziroma ni predstavljena profesionalno, je bolje, da se izognete nakupu.
- Nikoli **ne delite** plačilne kartice s tretjimi osebami - plačilno kartico naj uporablja le oseba, na katero je bila izdana.
- Nikoli **ne posredujte** podatkov o svoji plačilni kartici na spletni strani spletne trgovine.
- Nikoli **ne vnašajte PIN** kodo vaše kartice na spletu, npr. pri potrjevanju spletne bančne transakcije.
- Pred nakupom vedno **preberite** pravila oziroma politiko poslovanja spletne trgovine.
- Nikoli **ne** plačujte **neposredno** na račun prodajalca.
- Uporabljajte **preverjene** plačilne sisteme (npr. PayU, PayPal itd.).
- Spletne nakupe vedno plačujte **na svojem računalniku** z najnovejšim **antivirusnim** programom in z možnostjo shranjevanja podatkov v obrazcih, ki jih nato spravite v računalnik (ne na splet).

Kliknite tu in izvedeli boste več →

Na kaj morate biti pozorni pri izbiri depozita? 1/2

Najpomembnejše pri izbiri depozita je:

- obrestna mera - znesek obresti, dobiček, ki je odvisen tudi od zneska pologa.
- obdobje, za katero svoje prihranke vežete v banki.

Pri izbiri depozita bodite pozorni tudi na:

- Najnižji znesek, za katerega je mogoče skleniti depozit.
- Način izračuna obresti, to je kako pogosto se obresti dodajo glavnici (tako imenovana kapitalizacija obresti) - to se izvede po koncu pogodbe ali pogostejše (npr. mesečno ali četrtletno).
- Znesek provizij in nadomestil, ki jih banka zaračuna za vzdrževanje bančnih računov.
- Posledice prekinitve pogodbe - nekatere banke zaračunajo dodatna nadomestila, pri drugih se lahko zniža obrestna mera in podobno.
- Možnost pogajanja o obrestni meri - v primeru deponiranja večje količine denarja.

Banke praviloma omogočajo sklenitev depozitov tudi nekomitentom, zato izberite banko, ki ponuja najvišje obrestne mere. Obrestne mere in privarčevane zneske lahko primerjate v [spletnem primerjalniku Zveze potrošnikov Slovenije](#).

Kako opraviti tečaj?

1. Uporabniki udeleženci se vpišejo v učno okolje FINLIT. Sledijo navodilom na:
 - video: <https://finlit.eu/edu/mod/page/view.php?id=42> ali
 - na drsnicah: <https://finlit.eu/edu/mod/page/view.php?id=42>
2. Stopijo v stik z eno izmed slovenskih knjižnic, ki nudijo izobraževanja FINLIT in izvejo, kdaj in kako načrtujejo izvedbo tečajev (v živo v učilnici ali na daljavo). Dobijo tudi navodila za registracijo v spletno učno okolje.
3. Ugotovijo, katera raven ali modul jih zanima. Priporočamo jim, da začnejo z moduli na osnovni ravni in nato znanje nadgradijo še na napredni ravni.

Tečaji FINLIT so brezplačni in jih izvajajo knjižničarji izobraževalci v splošnih knjižnicah.

Po uspešnem zaključku tečaja, vsak udeleženec dobi avtomatsko generirano **Potrdilo** z enotno identifikacijsko številko.

2 | PRISTOPI PROJEKTHNIH PARTNERJEV (BOLGARIJA, POLJSKA, ROMUNIJA, SLOVENIJA) – NASVETI ZA RAZŠIRJANJE / MULTIPLICIRANJE

2.1 Zamisel o izvajanju – priprava tečajev za knjižničarje izobraževalce in za uporabnike knjižnic

Program za usposabljanje knjižničarjev za izvajanje finančnega izobraževanja odraslih uporabnikov v knjižnicah je bil pripravljen po analizi ponudbe in potreb po finančnem izobraževanju v štirih državah partnericah projekta. Na osnovi te analize je bil oblikovan tudi seznam finančnih tem, ki so bile vključene v program usposabljanja odraslih uporabnikov knjižnic. Celotna analiza in pregled stanja finančne pismenosti so predstavljeni v dokumentu Pregledu stanja finančne pismenosti v državah

partnerjev projekta FINLIT ("Financial Literacy Through Public Libraries - Good Practices Mapping Report"), ki je na voljo v angleščini v učnem okolju <https://finlit.eu/edu>.

E-izobraževalni tečaji, pripravljeni v učnem okolju <https://finlit.eu/edu>, so namenjeni odraslim uporabnikom knjižnic, predvsem osebam, ki niso finančni strokovnjaki oziroma nimajo predznanj s področja finančne pismenosti. Učenje z uporabo pripravljenih tečajev zahteva digitalno usposobljenost na ravni, ki omogoča upravljanje brskalnika, uporabo spletnih strani, vpis in prijavo v spletno mesto FINLIT in upravljanje e-poštnega predala.

Izobraževalni program FINLIT omogoča pridobivanje znanj, razvija spretnosti in spodbuja prakso - na spletu in v živo v učilnici. Temelji na kombinirani metodi (blended learning), ki združuje osebno usposabljanje (v živo v učilnici) s spletnimi tečaji, v splošnih knjižnicah pa ga izvajajo usposobljeni in certificirani knjižničarji. Program je na voljo v petih jezikih - angleščini, poljščini, bolgarščini, romunščini in slovenščini - in je sestavljen iz dveh ravni - osnovne in napredne. Na voljo sta dva tečaja spletnega učenja. Pripravljeni so tudi scenariji za vodilne knjižničarje z nasveti, kako voditi tečaje v živo v učilnici in prek spleta.

2.2 Kaj smo naredili? – nekaj podatkov, opis postopka (povzetek)

Bolgaria

Fundacija Globalne knjižnice Bolgarija (GLBF) je projekt izvedla v tesnem sodelovanju z Regionalno knjižnico Ruse, ki je edina knjižnica v Bolgariji z vsaj nekaj izkušenj na področju finančnega izobraževanja odraslih. Pilotni projekt je potekal v regiji Ruse - veliki upravni enoti na severu Bolgarije. Knjižnice so bile izbrane na podlagi uradnega povabila, ki ga je med člani svoje knjižnične mreže v regiji objavila GLBF. Vse knjižnice v mreži GLBF so tehnično opremljene za zagotavljanje podpore in dostop do učnega okolja FINLIT (računalniki, programska oprema, prostor za usposabljanje). Posebna pozornost je bila namenjena splošnim knjižnicam v manjših mestih in na podeželju. Pripravljen je bil prijavitni obrazec, ki so ga vsi zainteresirani kandidati poslali direktorju GLBF.

Pri ocenjevanju prijav so bila upoštevana naslednja merila:

- motivacija za sodelovanje v pilotni fazi,
- digitalne spretnosti,
- predhodne izkušnje na področju usposabljanja odraslih.

Za sodelovanje v pilotnem postopku v Bolgariji je bilo izbranih pet knjižnic - ena regionalna knjižnica in štiri čitalnice¹. Čitalnice se nahajajo na različnih območjih - ena v majhnem mestu, tri pa so čitalnice na vasi. Usposobljenih je bilo 10 knjižničarjev, ki so pridobili potrdilo o usposobljenosti za izvajanje teh tečajev.

Pilotno usposabljanje knjižničarjev v Bolgariji je potekalo v hibridni obliki. Finančni program je potekal samo prek spleta, medtem ko je bil program Poučevanje odraslih izveden v kombinirani obliki, in sicer prek spleta in tradicionalno v učilnici.

Usposabljanje se je začelo s finančnimi tečaji za knjižničarje, ki so vključevali vrsto spletnih seminarjev in finančnih modulov. Oba dela finančnega programa - osnovni in nadaljevalni - sta se izvajala prek spleta v učnem okolju FINLIT. Uporabljeni sta bili dve vrsti spletnega učenja:

- sinhrono usposabljanje - interakcija knjižničarjev s finančnim strokovnjakom in ključnim vodjem tečaja v realnem času prek spletne učilnice v učnem okolju;

¹ Poleg nacionalne knjižnice so v Bolgariji tri vrste splošnih knjižnic, ki se razlikujejo glede na svoj status in funkcije: regionalne knjižnice (27), mestne knjižnice (17) in čitalnice (2453).

- asinhrono usposabljanje - brez interakcije knjižničarjev z vodji tečaja in strokovnjaki v živo, z asistiranim samostojnim usposabljanjem z jasnimi navodili in možnostjo kontaktiranja vodjo tečaja ter postavljanja vprašanj;

Čeprav so bila potrdila za finančne tečaje izdana elektronsko, jih knjižničarji niso prejeli po pošti. Potrdila so bila natisnjena, med spletnim usposabljanjem LTT (angl. learning, training and teaching activities, v prevodu: dejavnosti učenja, usposabljanja in poučevanja) pa je bila organizirana slovesna podelitev potrdil, na kateri so se predstavili knjižničarji iz vseh projektnih držav.

Po uspešnem certificiranju osnovnega in naprednega tečaja s področja financ so knjižničarji nadaljevali s programom Poučevanje odraslih v hibridni obliki. Spletni tečaj je potekal v učnem okolju, pri čemer so za različne module ponovno uporabili sinhrono in asinhrono usposabljanje. Rezultati so bili ovrednoteni z ocenjevalnim testom, potrdila pa so bila izdana le v elektronski obliki. Del usposabljanja v živo v knjižnici se je izvajal v regijski knjižnici Ruse.

Tudi pilotno usposabljanje odraslih uporabnikov je potekalo v kombinirani obliki. Knjižničarji so v vsako knjižnico povabili svoje udeležence usposabljanja ter jim predstavili projekt in učno okolje. Nato so nadaljevali s finančnimi moduli, pri čemer so kombinirali spletno usposabljanje v učnem okolju s tradicionalnim usposabljanjem v živo. Večina usposabljanja je potekala v knjižnici z uporabo razpoložljivih računalnikov in prostorov za usposabljanje z zelo redkimi izjemami, ko so knjižničarji svoje uporabnike usposabljali na daljavo. V pilotni fazi je v Bolgariji sodelovalo 37 končnih uporabnikov, od katerih jih je 34 uspešno opravilo finančni tečaj in prejelo samodejno generirana potrdila. Poleg tega so nekatere knjižnice organizirale manjše slovesnosti za podelitev potrdil in dodatno udeležencem podarile škatlice za shranjevanje prašičkov ter tako nagradile prizadevanja udeležencev med usposabljanjem in jih spodbudile k uporabi pridobljenega znanja in spretnosti.

Skupino za usposabljanje v Bolgariji sestavljajo trije ključni izvajalci usposabljanja - finančni strokovnjak, strokovnjak za program usposabljanja in strokovnjak za učno okolje. Kombinacija teh treh profilov je bila zelo uspešna in bolgarska ekipa ni naletela na nobene težave.

Glede na merila izbire so imeli vsi knjižničarji, ki so sodelovali v pilotni fazi v Bolgariji, zelo dobro znanje na področju digitalne pismenosti. Med lastnim usposabljanjem niso naleteli na nobene težave - brez težav so se registrirali in uporabljali učno okolje, na spletne seje in spletne seminarje so prihajali vedno pravočasno, opravili so vse module in ocenjevalne teste, vsi so se udeležili osebnega usposabljanja v regijski knjižnici Ruse. Redna komunikacija in jasne naloge so bile ključnega pomena za rezultate.

Za vse pa se je situacija spremenila, ko so sami postali izobraževalci, saj nobeden od knjižničarjev ni imel izkušenj s spletnim izobraževanjem. Skupina za usposabljanje je to potrebo prepoznala vnaprej in pripravila praktično vajo po programu Poučevanja odraslih tik pred usposabljanjem končnih uporabnikov. Knjižničarji so pod vodstvom ključnih strokovnjakov projekta izvedli en finančni modul v učnem okolju kot prikaz in praktično vajo spremembe iz vloge udeleženca v izobraževalca. Ta vaja je bila izvedena v računalniški učilnici regijske knjižnice Ruse, kjer so knjižničarje razdelili v dve skupini - ena je predstavljala vodje tečajev, druga pa končne uporabnike. Učili so se, kako registrirati uporabnike v učnem okolju, kako jih vpisati v tečaje, kako jih voditi po vsebini in ocenjevalnih testih itd.

Regionalna knjižnica "Ljuben Karavelov" Ruše. Spletni seminarji o projektu FINLIT, ki so jih izvajali strokovnjaki.

MESSAGES

Public Chat

NOTES

Shared Notes

USERS (12)

Emil Stoyanov (You)

Elka Zlateva

Росица Вартоник

Бояна Костадинова

Валентина Карадж...

Виктория Христова

Дяна Гривева

Иванка Йордан...

Ирена Русанова

Марияна Ганева

Павлина Андреева

Силвия Бударова...

Send message to Public Chat

Welcome to **Зона за онлайн срещи**!

For help on using BigBlueButton see these (short) [tutorial videos](#).

Please use a headset to avoid causing background noise for others.

Тази сесия може да бъде записвана.

This server is running BigBlueButton.

Зона за онлайн срещи 91:47

Росица Вартоник Elka Zlateva

FINANCIAL LITERACY THROUGH PUBLIC LIBRARIES

Защита на потребителите на финансови услуги

Финансова грамотност в обществените библиотеки

Модул 5, ниво начинаещи

MESSAGES

Public Chat

NOTES

Shared Notes

USERS (12)

Emil Stoyanov (You)

Elka Zlateva

Росица Вартоник

Бояна Костадинова

Валентина Карадж...

Виктория Христова

Дяна Гривева

Иванка Йордан...

Ирена Русанова

Марияна Ганева

Павлина Андреева

Силвия Бударова...

Send message to Public Chat

Welcome to **Зона за онлайн срещи**!

For help on using BigBlueButton see these (short) [tutorial videos](#).

Please use a headset to avoid causing background noise for others.

Тази сесия може да бъде записвана.

This server is running BigBlueButton.

Зона за онлайн срещи 39:41

Росица Вартоник

ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ НА ФИНАНСОВИ УСЛУГИ СЕ ОСИГУРЯВА ПРЕЗ ДЕЙНОСТТА НА РЕДИЦА ИНСТИТУЦИИ.

СТАБИЛНОСТ НА ФИНАНСОВИТЕ ПАЗАРИ

ФИНАНСОВИ РЕГУЛАТОРИ

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ ПРИ ВАЛУТ НА ФИНАНСОВА ИНСТИТУЦИЯ

ГАРАНЦИОННИ ФОНДОВЕ

Фонд за гарантиране на влоговете в банки

Гаранционен фонд/Обезпечителен фонд

Фонд за компенсиране на инвеститорите

ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ ПРИ ПОТРЕБИТЕЛСКИ СПОРОВЕ

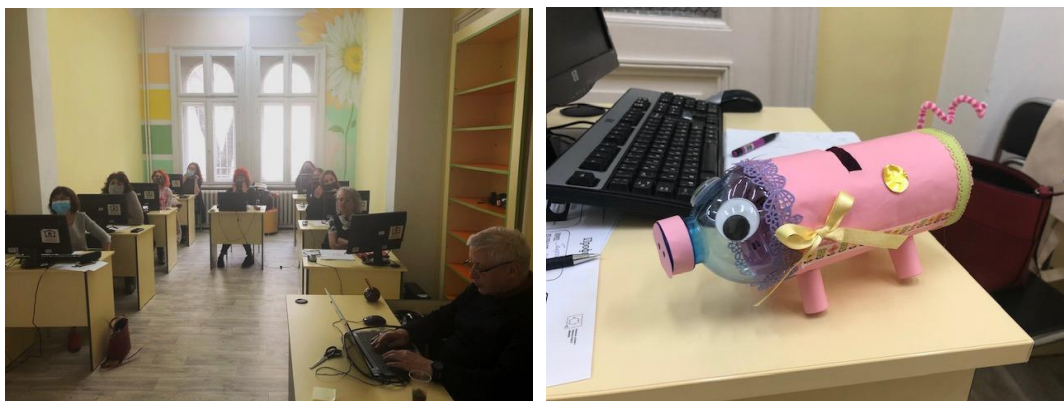
ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ КАТО:

Комисия за защита на потребителите и секторни помирителни комисии към нея

Комисия за финансов надзор

Защита на потребителите - институции 26 / 63

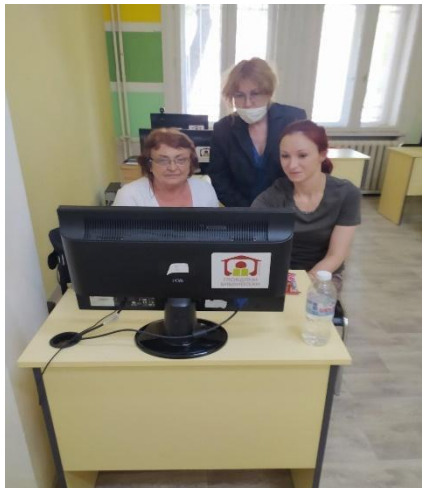
Regionalna knjižnica "Lyuben Karavelov" Ruse. Usposabljanje na kraju samem za knjižničarje-izobraževalce. Knjižničarji izvedejo tečaj spletnega učenja ToT v učnem okolju <https://finlit.eu/edu>.

Regionalna knjižnica "Lyuben Karavelov" Ruse. Usposabljanje na kraju samem za knjižničarje-izobraževalce. Knjižničarji, ki delajo v skupinah, izvajajo vaje in delijo svoje izkušnje.

Regionalna knjižnica "Lyuben Karavelov" Ruse. Usposabljanje na kraju samem za knjižničarje-izobraževalce. Knjižničarji izobraževalci s potrdili, pridobljenimi po usposabljanju na tečaju Poučevanje odraslih, kupaj s strokovnjaki iz projekta FINLIT.

*Regionalna knjižnica "Lyuben Karavelov" Ruse.
Usposabljanje za končne uporabnike knjižnice.*

Poljska

Poljska ni prvič povabila knjižnic k sodelovanju pri nekem projektu finančnega izobraževanja, zato je projekt temeljil na prejšnjih izkušnjah. Knjižnice so bile izbrane na podlagi spletnega nabora, objavljenega na portalu www.biblioteki.org, ki je že vrsto let glavni komunikacijski medij med Fundacijo za razvoj informacijske družbe (FRSI) in knjižnicami - objava je na voljo na https://biblioteki.org/aktualnosci0/Zglos_sie_do_projektu_Edukacja_finansowa_w_bibliotekach_publicznych.html. Uporabljeni so bili tudi družbeni mediji (FB) in portal za knjižničarje in prijatelje knjižnic www.labib.pl. Knjižnice, ki so se prijavile na pilotno izvajanje projekta, so izpolnile spletni obrazec. Pravila vključevanja knjižnic v projekt so bila opredeljena v posebnem Pravilniku. V tem so določene odgovornosti knjižnice, merila za izbor in prednosti sodelovanja na projektu. Pri ocenjevanju prijav so bila upoštevana naslednja merila:

- logistične možnosti knjižnice (računalniki, računalniški programi, prostor za tečaje,
- izkušnje knjižnice pri izvajanju izobraževalnih dejavnosti za odrasle,
- izkušnje knjižnice pri izvajanju različnih dejavnosti za prebivalce v času pandemije (vključno s spletnimi, hibridnimi ali dejavnosti v živo v prostoru s sanitarijami),
- zamisel za izvajanje finančnega izobraževanja (tema, ciljna skupina, kako doseči potencialne posameznike, ki jih zanima finančno izobraževanje),

- izkušnje knjižničarjev pri izvajanju izobraževanja odraslih uporabnikov.

Na Poljskem je skoraj 10 % splošnih knjižnic - večinoma na podeželju in v majhnih mestih - v preteklih letih že pridobilo izkušnje z izvajanjem finančnega izobraževanja. Vendar to niso bili redni tečaji, temveč tečaji, ki so se izvajali občasno, večinoma s starejšimi (55+) v skupinah od 5 do 20 oseb po metodi kombiniranega učenja. Večina knjižnic pa redno izvaja različne izobraževalne tečaje za odrasle uporabnike, pogosto na področju digitalnega izobraževanja. Ker je bilo zanimanje knjižnic za pilotni program FINLIT veliko, je bilo sprejetih 20 knjižnic različnih ravni, tj. knjižnice s podeželja in mestnih občin, knjižnice, ki opravljajo naloge regionalnih knjižnic, in šolske knjižnice iz različnih regij na Poljskem. Med njimi so bile knjižnice iz največjih mest v državi (npr. Varšava, Lodž, Lublin) ter iz srednje velikih mest in manjših vasi (npr. Czernikowo, Mamlicz, Mościsko). Tečaje o finančnem izobraževanju v okviru pilotnega projekta je vodilo 32 knjižničarjev in 2 strokovnjaka za informacijsko tehnologijo, ki so bili zaposleni v knjižnici. V učnem okolju se je registriralo 32 knjižničarjev-izobraževalcev in 121 prebivalcev občin, odraslih uporabnikov iz teh knjižnic, ki so preizkusili pripravljeno ponudbo finančnega izobraževanja. Skupno je bilo v njej 153 udeležencev s Poljske!

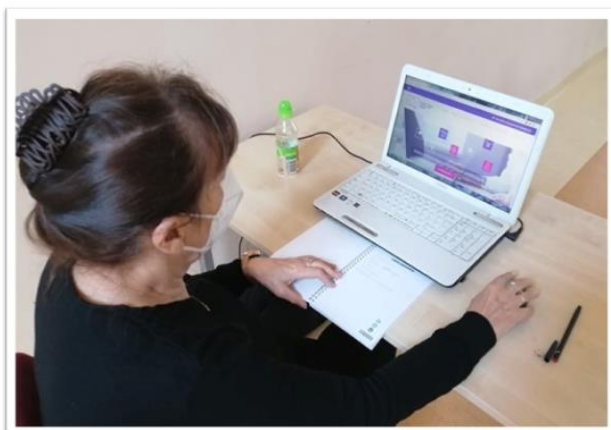
Pilotna študija se je začela z izvajanjem in testiranjem spletnega tečaja finančnega izobraževanja za uporabnike v učnem okolju <https://finlit.eu/edu/> s strani knjižničarjev-izobraževalcev (po 6 modulov osnovnega in nadaljevalnega tečaja). Nato so knjižničarji izobraževalci izvedli spletni tečaj spletnega učenja Poučevanje odraslih (5 modulov) - asinhrono usposabljanje. Delali so individualno, z možnostjo posveta s strokovnjaki na spletni delavnici. Podali so tudi podrobne pripombe k vsebini tečajev in o delovanju učnega okolja <https://finlit.eu/edu>. V okviru serije usposabljanj smo izvedli spletne seminarje, vendar so knjižničarji večinoma sodelovali na interaktivnih delavnicah (sinhrono usposabljanje). Zaradi pandemije covid-19 so bila vsa usposabljanja knjižničarjev-izobraževalcev organizirana prek spleta. Zaradi nujnosti smo dali večji poudarek izvajanju usposabljanj in srečanj prek spleta - ne le z vidika orodij, temveč tudi z vidika metodologije.

Usposobljeni knjižničarji so nato v svojih knjižnicah izvajali tečaje o finančnem izobraževanju. Glede na zmogljivosti knjižnice (med drugim posledica omejitev zaradi pandemije covid-19) in potrebe uporabnikov so tečaje izvajali v živo v knjižnicah (v zelo majhnih skupinah), prek spleta ali v mešani obliki:

- 10 knjižnic se je kljub pandemiji odločilo, da bo pouk izvajalo izključno v živo v knjižnici;
- 6 knjižnic je pouk izvajalo izključno prek spleta (Zoom, Jitsi, MS Teams);
- 4 knjižnice so delovale hibridno.

Rezultate pilotnega projekta FINLIT v poljskih knjižnicah smo proučili s pomočjo evalvacijskih vprašalnikov, naslovljenimi na končne uporabnike projekta, tj. na prebivalce občin, in na knjižničarje izobraževalce iz knjižnic, ki so sodelovale v pilotni fazi projekta FINLIT. Navedli so, da je pilotna faza potekala v 19 občinah, tečaji za uporabnike knjižnic pa so bili izvedeni v 20 občinah. Finančno izobraževanje, ki ga je izvajalo 23 knjižničarjev, je koristilo 121 prebivalcev - vsi so prejeli potrdila o opravljenih tečajih FINLIT, knjižničarji pa so pridobili tudi potrdila za izobraževalce. Izobraževanje je potekalo osebno (10 knjižnic), prek spleta (6 knjižnic) in hibridno - 4 knjižnice.

Maj/junij 2021, Poljska. Tečaji finančnega izobraževanja, ki jih v računalniški učilnici izvajajo knjižničarji-izobraževalci. 1) Splošna knjižnica mesta in občine Jakub Wojciechowski v Barcinu.

2) Splošna knjižnica Soleca Kujawskega.

Kot je razvidno iz odgovorov na evalvacijsko anketo za knjižničarje izobraževalce po izvajanju pilotnih tečajev projekta FINLIT, na katero je 32 knjižničarjev-izobraževalcev odgovorilo na 28 načinov, se je izkazalo, da je pri seriji izobraževanj knjižničarjev predstavljalo največji izziv:

- dolžina in intenzivnost tečaja (več kot 30 ur učinkovitega poučevanja) – zahtevalo je veliko časa in za številne knjižničarje je pomenil dodatne ure dela (npr. knjižničarji so poudarili, da "bi bilo veliko bolj zanimivo pridobiti znanje o finančah z udeležbo na tečaju s strokovnjakom v živo, kot pa samostojno opraviti različne stopnje usposabljanja v učnem okolju"; zato so bolj kot spletne delavnice cenili interaktivne spletne delavnice zaradi možnosti razpravljanja s strokovnjaki;
- različna stopnja pripravljenosti knjižničarjev za izvajanje finančnega izobraževanja ter različna stopnja poznavanja orodij in tehnik za izvajanje spletnega usposabljanja je bila izziv tako za tiste z več znanja kot za tiste, ki so šele delali prve korake na tem področju;
- poudarjeno je bilo, da je izvajanje spletnega finančnega izobraževanja še posebej težavno za ljudi, ki nimajo izkušenj na finančnem področju in nimajo diplome iz ekonomije;
- mednarodna srečanja v spletni obliki za ljudi, ki ne znajo angleščine ali jo znajo nezadostno, niso bila privlačna, saj so onemogočala možnost svobodne razprave in izmenjave izkušenj.

Glede vsebine tečajev finančnega izobraževanja so knjižničarji poudarili, da bi bila zaželena prožnost pri izbiri modulov, tako da bi se lahko izvajala izbrane teme iz osnovnega in nadaljevalnega tečaja (tečaji v učnem okolju <https://finlit.eu/edu> so bili načrtovani kot dva tečaja oziroma 12 modulov - po končanem celotnem tečaju je mogoče pridobiti certifikat).

Pri organizaciji finančnega izobraževanja za uporabnike knjižnic je bil velik izziv nezmožnost organiziranja srečanj v živo v knjižnici, kar je zaradi pandemije covid-19 zadevalo večino knjižnic. Izvedba izobraževanja samo v spletni obliki je bila težavna in naporna dejavnost. Poleg tega je osebno usposabljanje tudi priložnost za izmenjavo izkušenj med udeleženci.

Knjižničarji so navedli tudi tehnične težave z delovanjem izobraževalnega programskega kompleta orodij Moodle - poročali so o napakah v besedilu, ki jih je treba popraviti, o izboljšavah pri pisanju modulov, načinu označevanja strani s testi ali vajami. Pri registraciji ali prijavi niso imeli težav. 70 % knjižničarjev je učno okolje pozitivno ocenilo tudi z vidika navigacije, grafike in strukture tečaja. Več kot 92 % knjižničarjev je tudi menilo, da je vsebina tečaja zelo uporabna in prilagojena potrebam prebivalcev.

Iz evalvacijske ankete, izvedene med končnimi uporabniki (anketo je izpolnilo 119 oseb od 121 udeležencev tečaja!) po zaključku pilotnega projekta FINLIT, smo izvedeli o težavah pri uporabi učnega okolja. Šlo je predvsem za tehnične težave med tečajem, povezane z nepravilnim urejanjem vsebine, o katerih je poročalo 20 oseb (približno 17 % anketirancev), pri čemer pa je bilo poudarjeno, da so jih izobraževalci sproti pojasnjevali. Poročali so tudi o težavah s spletno povezavo, ki so povzročale težave pri shranjevanju rezultatov. Več kot 82 % vprašanih pri uporabi učnega okolja ni imelo težav.

Romunija

Romunski partner, odgovoren za izvajanje projekta v Romuniji, je bila okrajna knjižnica Hunedoara-Deva »Ovid Densusianu« Hunedoara-Deva. Knjižnica sicer ni velika ustanova in nima veliko izkušenj s takšnimi projekti, vendar je v preteklosti že izvajala tečaje finančnega izobraževanja (IQ Money in Money on the Net ter celo tečaje za certificirane računovodje), nekateri knjižničarji pa so bili certificirani predavatelji.

Cilji pilotne faze za romunsko ekipo so bili:

- testiranje dveh tečajev: spletnega tečaja za usposabljanje izobraževalcev in tečaja finančnega izobraževanja (obe stopnji, tako za knjižničarje kot za končne uporabnike);
- izboljšanje tečajev z vsebinskega in tehničnega vidika;
- oblikovanje osnove za nacionalno mrežo splošnih knjižnic, ki bi sprejele in izvajale tečaje FINLIT.

Koordinatorica projekta v Romuniji Mariana Marian je pripravila nagovor, v katerem je utemeljila potrebo po finančnem izobraževanju, opisala cilje projekta in na kratko predstavila oba tečaja. Predlagala je, da bi več regijskih knjižnic lahko postalo pilotni center programa FINLIT. Te knjižnice je tudi pozvala, naj imenujejo izkušenega knjižničarja izobraževalca, ki bi lahko sodeloval z drugimi knjižničarji iz svojega okrožja ali celo drugih okrožij in jim pomagal pri izvajanju tega programa finančnega opismenjevanja v njihovih knjižnicah.

Romunska ekipa je nato izbrala 5 večjih regijskih knjižnic na podlagi naslednjih meril:

- njihova pripravljenost za izvajanje tečajev finančnega izobraževanja v njihovih okrožjih (kot je bilo izraženo v začetni anketi),
- njihov potencial za izvajanje tečajev,
- preteklo uspešno sodelovanje,
- geografska lega (da lahko sprejmejo usposabljanje drugih izvajalcev usposabljanja iz sosednjih okrožij).

Pilotna faza projekta v Romuniji je bila razdeljena na (1) usposabljanja, ki jih je izvedla Regijska knjižnica Hunedoara-Deva "Ovid Densusianu", pri čemer je sodelovalo 5 zgoraj navedenih večjih regijskih knjižnic, pa tudi 7 manjših mestnih in podeželskih knjižnic iz okrožja Hunedoara (2) usposabljanja, ki jih je izvedlo 5 večjih regijskih knjižnic s knjižničarji in uporabniki iz svojega območja.

Zaradi pandemičnih razmer in oddaljenosti so usposabljanja s 5 glavnimi regijskimi knjižnicami potekala le prek spleta. Začeli so s tečajem usposabljanja trenerjev in šele nato nadaljevali z dvema ravnema finančnega izobraževanja. Srečanja so potekala vsak četrtek, na prvem srečanju pa so ustvarili Googlov dokument, v katerega so vsi sodelujoči knjižničarji vpisovali svoje povratne informacije,

vprašanja (za naslednje srečanje) ali kakršne koli tehnične, vsebinske ali celo slovnične napake, na katere so naleteli. Glede na to, da so bili vsi certificirani in precej izkušeni trenerji, je bil tečaj usposabljanja trenerjev nekakšno ogrevanje pred tečaji o finančnem izobraževanju, ki so se jim zdeli bolj problematični. Kljub temu tudi na tej stopnji niso naleteli na večje težave - moduli so se jim zdeli lahko razumljivi, zanimivi in zabavni. Poleg tega, da sta bila spletno poučevanje in uporaba Zooma za najih nekaj novega, težave, na katere so naleteli, so bile večinoma tehnične in jih je bilo mogoče zlahka odpraviti: nekateri udeleženci usposabljanja po pošti niso prejeli povezave za registracijo, ocene se ob zaključku modula niso vedno zapisale, učno okolje ni takoj ali v pravi obliki izdalo potrdil o zaključku tečaja.

Tudi usposabljanja s sedmimi manjšimi (mestnimi in podeželskimi) knjižnicami iz okrožja Hunedoara so potekala samo prek spleta. Najtežji del v zvezi s knjižničarji iz manjših knjižnic je bila njihova začetna nepripravljenost. Po eni strani so se teme finančnega izobraževanja in osebnih financ zdele nekaj težkega, o čemer tako knjižničarjem kot uporabnikom ne bi bilo prijetno govoriti, po drugi strani pa jih je spletna komponenta tečaja močno odvrčala (kljub temu da so vse knjižnice v okrožju Hunedoara imele računalnike in - včasih nezanesljivo spletno povezavo). Postopki so bili podobni, kot pri petih večjih regijskih knjižnicah: najprej tečaj usposabljanja izobraževalcev, ki je bil krajši in je veljal za lažjega, nato pa so nadaljevali s tečaji finančnega izobraževanja. Srečanja so potekala enkrat tedensko, za preostali čas pa so ustvarili skupino WhatsApp, da bi ostali v stiku - zdela se jim je manj formalna, prijaznejša od Googlovega dokumenta. Tu so knjižničarji prosto razpravljali in se celo medsebojno spodbujali, naj še enkrat poskusijo s testom, če predhodno pridobljena ocena ni zadostovala.

Poleg teh dveh skupin so imeli tudi dva romunska prostovoljca, ki sta živela v Nemčiji in sta se udeležila obeh tečajev (Poučevanje odraslih in finančno izobraževanje).

Druga faza pilotne faze, v kateri je 5 začetnih regijskih knjižnic izvedlo tečaj za svoje knjižničarje in udeležence, je potekala različno: 2 knjižnici sta se odločili za izvedbo tečajev v živo, 2 prek spleta, 1 pa se je umaknila in obljubila, da bo poskusila leta 2022. Usposabljanja so večinoma potekala dobro in po enaki poti (najprej Poučevanje odraslih, nato finančni moduli), z običajnimi, a manjšimi tehničnimi težavami (na splošno tistimi, ki so opisane zgoraj). Vendar je bilo treba zaradi pandemije nekatera usposabljanja, ki so se začela na kraju samem, dokončati prek spleta.

Skupno je v pilotni fazi sodelovalo 30 knjižnic: najprej 5 regijskih knjižnic, ki smo jih na začetku nagovorili, in 7 manjših knjižnic iz okrožja Hunedoara (2 mestni in 5 podeželskih). Nato je 5 regijskih knjižnic organiziralo lastne tečaje FINLIT za ostalih 18 knjižnic. Kar zadeva število udeležencev tečaja usposabljanja za izobraževalce, so imeli 30 knjižničarjev in 2 prostovoljca. Teh 32 oseb se je udeležilo tudi tečajev finančnega izobraževanja (obeh ravni), pridružilo pa se jim je še 10 uporabnikov knjižnic, tako da je tečaje finančnega izobraževanja opravilo 42 oseb.

Romunija. Spletno usposabljanje za pilotni

The screenshot shows a web browser window with several tabs. The active tab is 'finlit.eu/login/signup.php'. Below the browser, there is a video conference interface with a grid of participants. The main content area displays a course page for 'Note: Vizualizare' (Note: View) on 'finlit.eu/grade/report/grader/index.php?id=9'. The page shows a table of student grades for various modules.

Prenume / Nume	Modulul 4: Soluționarea c...	Modulul 5: Instrumente on...	Modulul 6: Codul de etică ...	Test de evalu...
Manuela Anghel	-	-	9,0	
Traian Marian	-	-	8,0	
Livia Marin Dumitru	-	-	-	
Liliana Moga	-	-	8,0	
Floricea Popa	-	-	9,0	
Alice Roman	-	-	-	
Nicoleta Vasi	-	-	-	
Medie generală	-	-	8,5	

projekt FINLIT za 5 nacionalnih trenerjev iz 5 pilotnih knjižnic.

The screenshot shows a presentation slide titled 'Despre ce este vorba în acest curs' (About what is in this course). The slide content is as follows:

3. Inflația și stabilitatea monetară

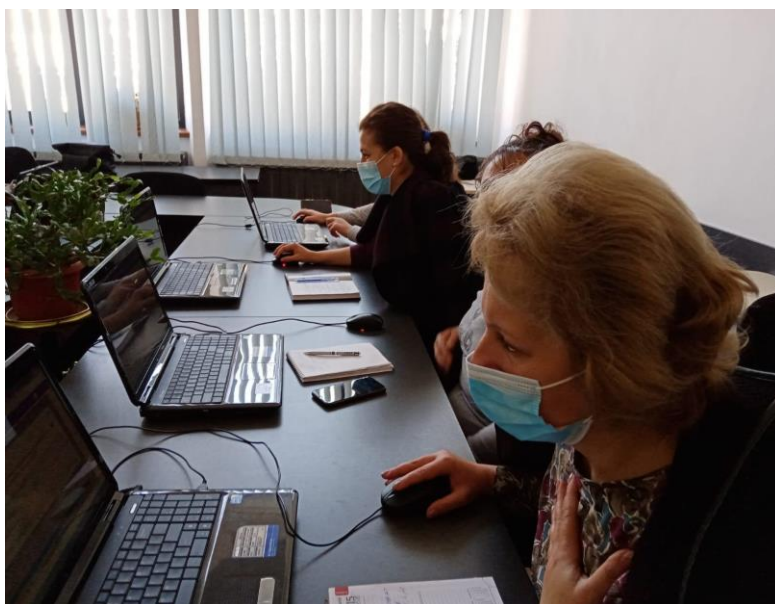
- Inflația și deflația
- Ținta inflației
- Valoarea aurului în economie
- Valoarea banilor în economie
- Stabilitatea prețurilor

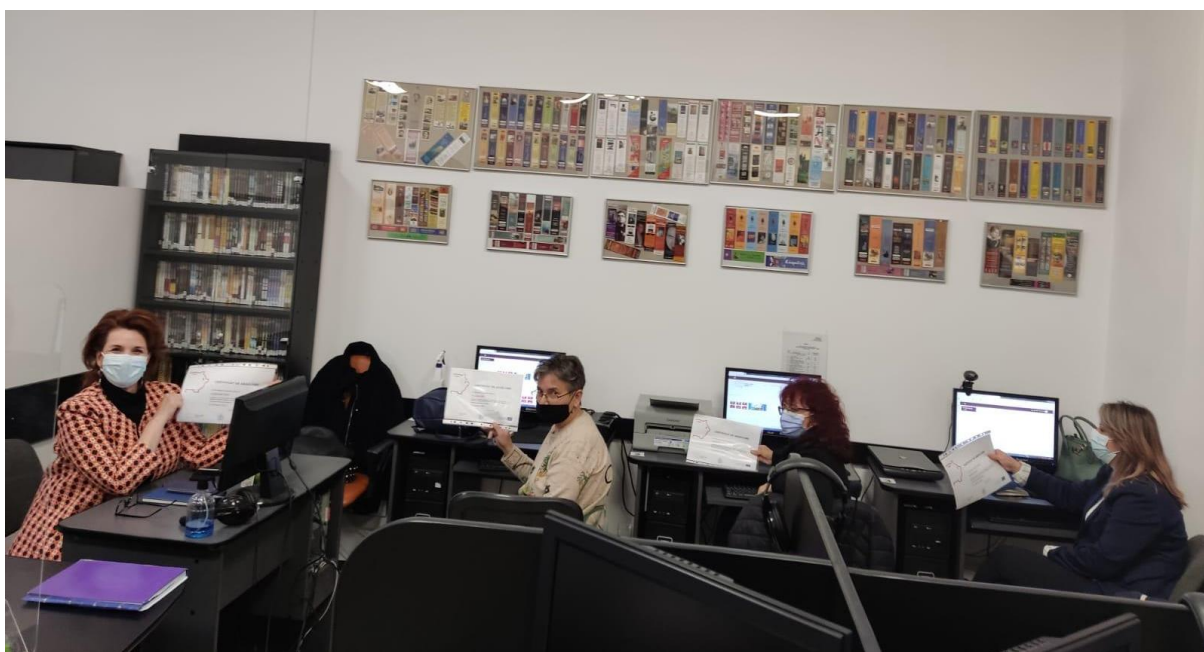
4. Rata dobânzii Băncii Centrale

- Care este rata dobânzii Băncii Centrale?
- Consecințele modificării ratei dobânzii Băncii Centrale

The slide also features a video conference interface with multiple participants on the right side.

Dokumentacija o usposabljanju za knjižničarje izobraževalce v okrožjih Vaslui, Brașov in Buzău (Romunija).

Predstavitev projekta FINLIT v knjižnici Hunedoara-Deva "Ovid Densusianu" s strani nacionalnega koordinatorja iz Romunije.

Pilotni tečaj finančnega izobraževanja FINLIT za končne uporabnike v okrožju Vaslui med pandemijo covid-19.

Slovenija

V pilotno fazo je Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) povabila vse splošne knjižnice, ki so v anketi iz leta 2019 izrazile interes za izvedbo tečajev finančne pismenosti za svoje uporabnike. Na povabilo NUK so se odzvale le 4 splošne knjižnice, dve osrednji območni in dve osrednji.

Čeprav so vodje teh knjižnic obljubili večje število udeležencev, se je pilotnih tečajev NUK-a udeležilo le 7 knjižničarjev. Zaradi pandemije covid-19 so zelo težko zagotovili osebje za tovrstno usposabljanje, čeprav je potekalo prek spleta. Sodelujoče knjižnice so z NUK podpisale sporazum o sodelovanju. S tem sporazumom se je vsaka knjižnica zavezala, da bo od junija do oktobra 2021 organizirala tečaje FINLIT.

Prvi del pilotne faze v Sloveniji je potekal februarja in marca 2021. Po uvodu o projektu in učnem okolju FINLIT je NUK začel z moduli na osnovni ravni finančne pismenosti, nadaljeval z moduli na napredni ravni in končal z moduli Poučevanja odraslih. Vsakemu modulu sta bili namenjeni dve uri spletnih predavanj, ki so potekala s pomočjo videokonferenčnega orodja Zoom. NUK je organiziral tudi dodatna svetovalna srečanja za nekatere knjižničarje-izobraževalce, ki so se udeležili usposabljanja. Vse seje so bile posnete in objavljene na spletnem mestu Google documents, kjer so bile dostopne samo udeležencem tečajev.

Pred začetkom izvajanja modulov usposabljanja izobraževalcev je NUK organiziral srečanje z vprašanji in odgovori v zvezi z obema tečajema finančne pismenosti. Med vsakim tečajem je bil teden dni premora. Prva pilotna faza se je končala 19. marca 2021. Pilotna skupina je 22. marca, 29. marca in 19. aprila 2021 sodelovala na mednarodnem spletnem srečanju LTT2.

Za drugo pilotno fazo je NUK skupaj z usposobljenimi knjižničarji uspel zbrati 21 uporabnikov iz različnih regij, ki so bili tako ali drugače povezani s štirimi zgoraj omenjenimi knjižnicami. Ta pilotna faza se je, v primerjavi z drugimi partnerskimi državami, zavlekla zaradi specifičnih razmer pandemije v Sloveniji. Število obiskovalcev knjižnic se je namreč zmanjšalo, poleg tega pa so se še vedno izogibali fizičnemu

stiku. Večina knjižničnih storitev se ni izvajala in knjižnice so bile zaprte, uporabnike je bilo izredno težko pritegniti. Zato je v Sloveniji šele septembra 2021 potekala druga pilotna faza za knjižničarje izobraževalce, in se nadaljevala oktobra in novembra 2021.

Vsi moduli za usposabljanje uporabnikov so se od 13. septembra 2021 izvajali dalje vsak ponedeljek in petek prek spleta preko videokonferenčnega orodja Zoom. Vsak dan sta bila pripravljena vsaj dva modula, ki so ju izvedli knjižničarji izobraževalci iz sodelujočih knjižnic.

Glavna težava pri izvedbi druge faze pilotnega usposabljanja je bilo pomanjkanje izkušenj z izobraževalnim programskim kompletom orodij Moodle. Ekipa NUK je imela težave pri delitvi udeležencev v skupine/kohorte, registraciji uporabnikov in zapisovanju njihovih ocen. Sicer pa so vsi sistemi delovali zelo dobro, opažene napake med usposabljanjem pa so bile v učnem okolju odpravljene.

Izkušnje s pilotnimi fazami so ekipi NUK pomagale pri načrtovanju izboljšav za prihodnost. Ugotovili smo, da bi se v prihodnosti morali osredotočiti na majnše knjižnice ter jih poskušali pritegniti k sodelovanju pri usposabljanju. NUK je usposabljanje FINLIT vključil v svoj redni program izobraževanja, in sicer dvakrat letno (spomladi in jeseni).

Knjižničarji, ki so se v NUK udeležili tečaja na področju finančne pismenosti in poučevanja odraslih, so izredno pozitivno ocenili tečaj, in sicer v 92 % kot odličen. Najbolj so pohvalili timsko delo in strokovnost izvajalk na vsebinskem področju vključno s tehnično podporo ter da je tečaj celostno pokrival strokovne vsebine na področju financ, ki je posodobljeno in povezano z aktualno zakonodajo in ponudbo kot tudi andragoško delo (Kolbov krog), gradivo v učnem okolju FINLIT, objektivnost – nepristranost v odnosu do ponudnikov finančnih storitev. Tečaj jih je več kot zadovoljil. Opazili so, da je bil to zahteven in kompleksen projekt, v katerega je bilo vloženega veliko dela in znanja. Teme so predstavljene kratko, preprosto, a obenem temeljito. Glavni namen je uporabnost in razumljivost. Izražene so bile tudi zahvale za možnost udeležbe na tečaju, ker so udeleženci pridobili znanje in tudi samozavest, da zmorejo izvajati in predajati znanje naprej končnim uporabnikom. Nenazadnje so pohvalili izvedbo na daljavo (92 %) kot nov pristop do informacij, spoznavanje novih vsebin in tehnik njihove predstavitve. Zapisali so še, da je knjižnica pravi prostor, kjer se lahko razvija neformalno izobraževanje za lokalno skupnost.

Čeprav so se udeleženci prvič srečali z izobraževalnim programskim kompletom orodij Moodle, so se v tem učnem okolju dobro znašli, kar 77 % ni imelo težav.

Predstavljene vsebine s področja financ, ki jih obravnavajo tečaji s področja finančne pismenosti, so jim bile v 75 % izredno všeč. Na osnovni ravni najbolj modul »Varstvo potrošnikov in njihovih pravic« in modul »Krediti« (ocenili so ga, kot najtežjega), na napredni ravni pa »Varčevanje in naložbe« (ocenjen kot najtežji) ter modul »Dedovanje«.

Ali lahko sam vplivam na višino pokojnine?

- Za zagotovitev ustreznega dohodka v starosti je pomembno, da se posameznik že tekom aktivne dobe zaveda, da **LAHKO** vpliva na višino pokojnine. Posebno pozornost mora nameniti **plačilu prispevkov**. Od dejanskega plačila prispevkov je v določenih primerih **odvisna** dolžina dopolnjene pokojninske dobe in priznane pravice, v drugih pa upoštevanje zavarovalnih osnov v pokojninsko dobo.
- Vlogo za pridobitev podatkov o plačanih prispevkih lahko poda vsaka fizična oseba pri **Finančni upravi RS** – elektronsko preko sistema e-davki ali pa v fizični obliki, in sicer kadarkoli in vloga ni vezana na rok.

Spletni tečaj, 27. 09. 2021.

Povzetek

NE POZABITE!

V tem modulu tečaja ste spoznali različne bančne depozite, ki so na voljo na trgu finančnih storitev. Izbiro je kar nekaj, saj si banke prizadevajo, da strankam ponujajo nove načine vlaganja prihrankov.

Depozit pri banki sklenete za določeno časovno obdobje in je namenjen tistim, ki določenega zneska določeno obdobje zagotovo ne bodo potrebovali. Prekinitev depozita pred njegovim iztekom je povezano s kazenskimi nadomestili in izgubo obresti.

Pred izbiro depozita je smiselno uporabiti spletni primerjalnik, kjer lahko izračunate znesek obresti, ki jih boste dobili za določen znesek in čas vezave. Izberite banko, ki vam v danem trenutku za vaš denar ponuja največ.

Najpomembnejši dejavniki vsakega depozita, ki jih moramo pred izbiro depozita natančno preveriti so: obrestna mera, trajanje depozita, kapitalizacija obresti. Pomembno je vedeti tudi, kaj se bo zgodilo v primeru predčasne prekinitve depozita.

Predstavitev projekta FINLIT na mednarodni konferenci Knjižnica - igrišče znanja in zabave (Libraries as a playground for knowledge and fun), 28. oktober 2021 - podoba vključujoče družbe (97 udeležencev).

16. mednarodno strokovno srečanje
Knjižnica - igrišče znanja in zabave, 28. 10. 2021
Knjižnica – odsev inkluzivne družbe

Finančna pismenost v splošnih knjižnicah za ciljno skupino 55+ – projekt Finlit

ERASMUS+ FINANČNO IZOBRAŽEVANJE V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

Milena Bon in dr. Alenka Kavčič Čolič,
Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK), Slovenija

Mednarodno srečanje: obisk nizozemskih knjižničarjev v okviru programa ERASMUS+, 10. in 11. november 2021. V okviru programa Erasmus+ je Slovenijo obiskala skupina 26 knjižničarjev iz Nizozemske, ki so jo sestavljali direktorji knjižnic, knjižničarji in strokovnjaki za socialno vključenost. Gostje so se seznanili s programi za povečanje socialne vključenosti skupin, ki jim

grozi socialna izključenost, ki jih splošne knjižnice izvajajo samostojno ali v sodelovanju z drugimi organizacijami.

Predstavitev rezultatov projekta FINLIT na spletnem tečaju Novosti v knjižničarstvu, 5. november 2021 (162 udeležencev).

VSEBINA

- 01 Kratka predstavitev projekta FINLIT
- 02 Rezultati projekta
- 03 Spletno mesto in učno okolje FINLIT

FINANČNO IZOBRAŽEVANJE V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

2.3 Izkušnje za državo, knjižnico in uporabnike

Kot je razvidno iz izjav knjižničarjev-izobraževalcev iz štirih držav ob zaključku pilotnega projekta FINLIT, v katerem so sodelovali z usposabljanjem in poučevanjem odraslih uporabnikov knjižnic, je prišlo do številnih sprememb pri odnosu knjižničarjev in njihovih pristopih k finančnemu izobraževanju v knjižnici.

Knjižničarji, ki so pridobili nova znanja in spretnosti na področju poučevanja odraslih, izobraževanja prek spleta in na področju finančnega izobraževanja v knjižnicah, so v anketah in v razpravah na zaključnih delavnicah posredovali svoje povratne informacije. Najbolj so cenili možnost pridobitve novih znanj in veščin (tako na področju finančnega opismenjevanja kot spletnega poučevanja) ter večanje ponudbe izobraževalnih dejavnosti v knjižnici. Knjižničarji so sicer priznali, da tako program usposabljanja za knjižničarje kot izvajanje tečajev za uporabnike zahtevata maksimalno angažiranost, zlasti pri izobraževanju prek spleta (zaradi pandemije covid-19). Vendar finančno izobraževanje potrebujejo tudi njihovi uporabniki. Na vprašanje "Ali menite, da teme tečaja finančnega izobraževanja, ki ga izvajamo s prebivalci, ustrezajo njihovim potrebam in interesom?" so knjižničarji s Poljske odgovorili: "Da, zelo ustreza njihovim potrebam" (50 % vprašanih) in "Dobro ustreza" s skoraj 43 % vprašanih.

Poleg novega finančnega znanja, ki so ga usposobljeni knjižničarji pridobili v Bolgariji, so obogatili tudi svoje digitalne spretnosti, spretnosti usposabljanja odraslih in uspešno izvedli svoje prvo spletno usposabljanje. Programe usposabljanja knjižnic so obogatili z novim programom o finančni pismenosti. Zaradi možnosti izvajanja kombiniranega usposabljanja, pa tudi usposabljanja na daljavo, je učno okolje FINLIT potrebno orodje v času epidemičnih razmer po vsej Evropi. Skoraj 80 % usposobljenih odraslih uporabnikov je na vprašanje, ali so bili finančni moduli uporabni za njihovo vsakdanje življenje, odgovorilo z maksimalno oceno.

Rezultati, ki so jih podali tako knjižničarji izobraževalci kot uporabniki v Sloveniji, so bili zelo pozitivni. Knjižničarji so izrazili zadovoljstvo s pridobljenim novim znanjem, predvsem na področju usposabljanja uporabnikov. Med uporabniki so imeli tudi upokojene strokovnjake s področja ekonomije. Izjavili so, da je bila vsebina tečajev odlična in da so se naučili celo kaj, česar prej niso vedeli. Zanimivo pa je bilo, da je več uporabnikov izjavilo, da bi tudi v prihodnje raje imeli tovrstna usposabljanja prek spleta, kdaj pa tudi srečanje v živo.

V nadaljevanju predstavljamo nekaj ugotovitev, ki so jih knjižničarji izobraževalci s Poljske izrazili, ko so odgovarjali na vprašanja evalvacijske ankete. Zbrali smo veliko pozitivnih ugotovitev o prednostih finančnega izobraževanja za odrasle in ciklu usposabljanja, ki knjižničarje pripravlja na njihovo novo vlogo finančnih izobraževalcev. Tukaj je izbor mnenj knjižničarjev o projektu Finlit:

- Projekt je omogočil razširitev znanja na področju financ, ki ga lahko pridobite na podlagi kratkega gradiva modulov tečaja za e-učenje. Ti moduli vsebujejo veliko uporabnega znanja z različnih vidikov financ, ki je uporabno pri vsakodnevni uporabi finančnih storitev.
- Med ciklom usposabljanja smo se lahko seznanili z novimi možnostmi spletnega komuniciranja in različnimi načini prenosa znanja, spoznali nova spletna orodja, se naučili uporabe novih orodij in aplikacij, pri čemer smo se osredotočili na praktično uporabo razpoložljivih orodij. Vse to so v dobi hibridnega dela in uporabe spletnih izobraževalnih virov zelo uporabne veščine.
- Sodelovanje v pilotni izvedbi projekta FINLIT mi je omogočilo osebni razvoj, razširitev znanj o tem, kako voditi tečaje in izvesti delavnice na tem področju.
- Zahvaljujoč projektu FINLIT je bilo mogoče pridobiti večjo finančno ozaveščenost, se navdušiti za osebni razvoj na področju finančnega izobraževanja in postati občutljiv za finančna vprašanja.
- Možnost uporabe spletnega izobraževalnega tečaja z bazo znanja ob primernem času z visoko stopnjo znanja, 24 ur na dan in v privlačni obliki - to je zelo ugoden dejavnik za samoizobraževanje!
- Možnost pridobivanja znanja o financah, izmenjave izkušenj, razpravljanja z drugimi ljudmi, izkustvenega učenja.
- Priložnost za izmenjavo izkušenj in idej s knjižničarji z vse Poljske; izkušnje in dvome lahko izmenjate z drugimi ljudmi iz knjižnice na Poljskem in v tujini.
- Dostop do učnega okolja za usposabljanje, možnost učenja novih tehnik spletnega dela, strokovno razvito učno okolje za spletno usposabljanje, odpiranje novih možnosti za delo z uporabniki knjižnice in predlog privlačnih izobraževalnih ponudb v knjižnici 21. stoletja.

2.4 Kaj bi še potrebovali? - načrti in priporočila

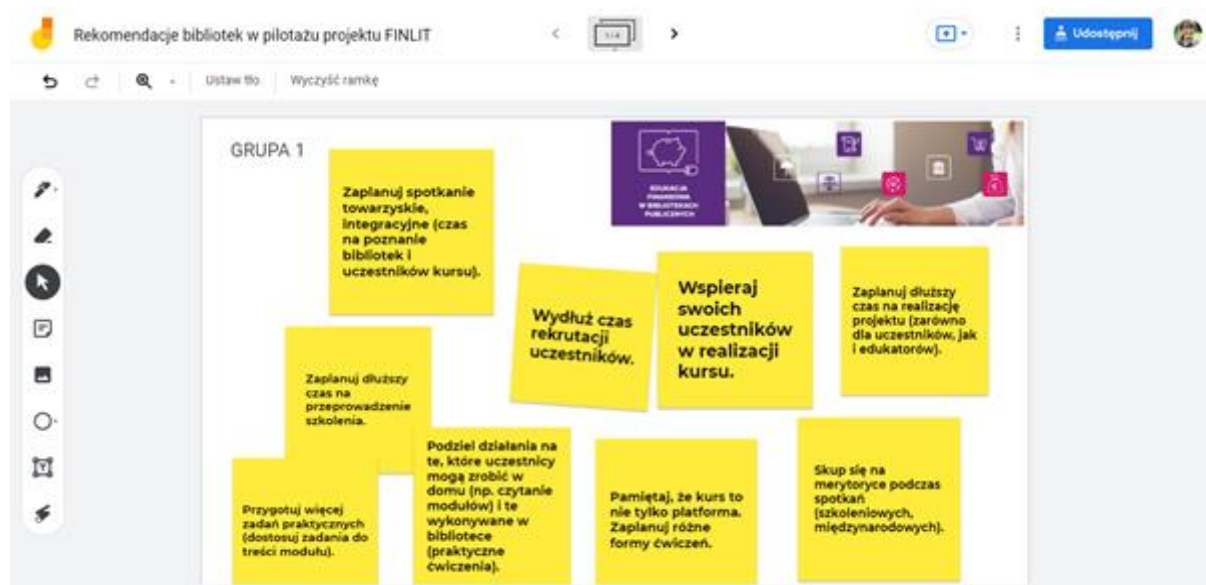
Knjižničarji so program usposabljanja, ki ga ponuja FINLIT, obravnavali z vidika prihodnosti in ga ocenili z vidika dejavnosti, ki bi jih lahko razvijali v knjižnicah v prihodnosti. Podali so pripombe tako glede organizacije novih dejavnosti v knjižnici kot tudi glede izvedbe posebnih srečanj in usposabljanj o finančnem izobraževanju za odrasle uporabnike v knjižnici. Čeprav se način delovanja knjižnic v državah partnericah projekta razlikuje, prav tako pa tudi stopnja pripravljenosti knjižničarjev na izvajanje izobraževalnih dejavnosti ali izkušnje s finančnim izobraževanjem - so priporočila iz štirih držav izredno skladna.

1. Knjižničarji iz vseh štirih držav, ki so sodelovali v pilotni fazi projekta FINLIT, so poudarili pomembno vlogo praktičnega usposabljanja o uporabi učnega okolja <https://finlit.eu/edu>. Med usposabljanjem, s katerim se knjižničarje izobraževalce pripravi na izvajanje finančnega izobraževanja, je vredno več časa nameniti praktični uporabi izobraževalnega programskega kompleta orodij Moodle, vključno s tečaji, ne le praktičnemu vpisovanju uporabnikov na tečaje. Pri tem je nujno posvetovanje s ključnimi izvajalci usposabljanja in strokovnjaki. Nekatera posvetovanja bi morala potekati v majhnih skupinah, v živo v učilnici.
2. Knjižničarji priporočajo izvedbo vsaj enega dela izobraževalnega programa za uporabnike knjižnice v živo v učilnici, da se udeleženci bolje spoznajo in da se omogoči medsebojno spoznavanje v skupini.
3. Zelo pomembno je, da se pripravijo preprosta navodila za uporabo učnega okolja - tako za knjižničarje kot za udeležence finančnega izobraževanja (končne uporabnike knjižnic).
4. Pri izvajanju spletnih tečajev se je treba osredotočiti na pomembne teme, nekaj izbranih vprašanj in o njih razpravljati v skladu s Kolbovim krogom (izkustveno učenje). Ne splača se za vsako ceno obravnavati preveč gradiva. Manj je več!

5. Delo s skupino v živo - izvajanje finančnega izobraževanja v formuli kombiniranega učenja, ko se skupina srečuje v živo v knjižnici, njeni udeleženci pa delajo v učnem okolju s prijavo v svoje račune v dogovoru s knjižničarji izobraževalci omogoča uporabo podrobnih scenarijev, pripravljenih za knjižničarje izobraževalce (scenariji so prilagojeni vsebini posameznih modulov tečajev s področja financ).
6. Integracija udeležencev, tudi na spletnem tečaju, je zelo, zelo pomembna in je nikakor ne smemo izpustiti.
7. Vsebina in moduli bi morali biti bolj usklajeni glede števila vprašanj ter težavnostne stopnje.

Del povzetka usposabljanja knjižničarjev-izobraževalcev v pilotni fazi je bil tudi seznam praktičnih nasvetov za izobraževalce, kako pripraviti in izvesti finančno izobraževanje za uporabnike knjižnic. Ker smo o tem razpravljali na spletni delavnici, smo knjižničarje izobraževalce povabili k izvedbi vaje s pomočjo aplikacije Jamboard, ki je pripomogla k hitri analizi odgovorov, grupiranju tem in sporočanju rezultatov analize. Tukaj je seznam izbranih priporočil za knjižničarje:

- pripravite več nalog (naloge prilagodite vsebini modula finančnega izobraževanja),
- udeležencem je vredno ponuditi več praktičnih vaj, zanje namenite dovolj časa,
- naloge razdelite na tiste, ki jih je mogoče opraviti doma (npr. moduli za branje), in tiste, ki jih je mogoče opraviti v knjižnici (praktične vaje),
- ne pozabite, da tečaj ni samo učno okolje <https://finlit.eu/edu>, načrtujte različne oblike vaj,
- poskrbite za jasno organizacijo celotnega cikla tečajev,
- priporočamo usposabljanje v formuli spletnega učenja za mlade; mladi (18+) so pomemben prejemnik usposabljanja o finančnem izobraževanju,
- tečaj daje priložnost za pridobitev znanja, uporabnega v vsakdanjem življenju, uporabite ga - tako pri promociji ponudbe kot tudi pri pridobivanju udeležencev,
- pomembno je spoznati problematiko spletne varnosti; dobro je, da je bila ta pomembna vsebina vključena v tečaj,
- formula usposabljanja naj bo precej zgoščena, med moduli določite ne predolge odmore, vendar ne vsega naenkrat - prilagodite se potrebam skupine za usposabljanje,
- dejavnosti prilagodite vsaki skupini posebej; tempo dela in stopnja težavnosti, ki jo je mogoče premagati, bosta za vsako skupino drugačna, npr. če skupina dela počasneje - vsebino modulov razdelite na dve ali več srečanj tečaja,
- Ali ste se z izobraževanjem ukvarjali le kratek čas? - izvedite usposabljanje dveh oseb.

3 | PRIDRUŽITE SE KNJIŽNICI FINANČNEGA IZOBRAŽEVANJA: RAZMNOŽEVANJE MODELA - PRIPOROČILO IN VZDRŽNOST

3.1 Dobre prakse in izzivi

Namen projekta FINLIT je bil razviti model finančnega izobraževanja, s katerim bi odrasli prebivalci štirih partnerskih držav projekta pridobili možnost pridobivanja znanja s področja financ, knjižnice pa novo izobraževalno ponudbo za odrasle uporabnike. Namen konzorcija FINLIT je bil, da se nove dejavnosti čim bolj prilagodijo obstoječemu načinu dela knjižnic. Opremiti knjižničarje z novimi orodji - znanjem in veščinami - za izvajanje izobraževanja uporabnikov na tako zahtevnem področju, kot so finančna vprašanja, je bilo že samo po sebi velik izziv. Poleg tega ostaja na strani knjižničarjev, da uporabnikom pokažejo prednosti izboljšanja njihove finančne pismenosti. Kot je razvidno iz poročil, se večini odraslih zdi finančno opismenjevanje težavno in nezanimivo, sami pa ne verjamejo, da bo izobraževanje o finančni pismenosti spremenilo blaginjo njihovih gospodinjstev, čeprav priznavajo, da brez njega v vsakdanjem življenju ne morejo shajati. Knjižničarji v štirih državah, vključenih v projekt, so večkrat slišali mnenje svojih uporabnikov: Zakaj govoriti o financah? Nimamo denarja, zato ta projekt ni za nas.

Program FINLIT je bil načrtovan kot niz izobraževalnih dejavnosti, ki se izvajajo v knjižnicah po metodi kombiniranega učenja - e-učni tečaji in izobraževalna srečanja v knjižnicah. Knjižničarji in uporabniki bi tako imeli na voljo orodja in gradiva za individualno uporabo - tečaje v učnem okolju <https://finlit.eu/edu>, pa tudi neposredno podporo in mentorstvo strokovnjakov. Povezovanje in sodelovanje, ki bi bilo mogoče med skupnim delom udeležencev na srečanjih v okviru tečaja finančnega izobraževanja v knjižnici, je nemogoče preceniti.

Največji izziv pri izvajanju projekta FINLIT so se izkazale omejitve zaradi pandemije covid-19 za vse partnerje. Čeprav model FINLIT temelji na hibridni metodi (kombinirano učenje), je bilo treba razviti rešitve, ki bi omogočale delo izključno prek spleta. Kljub velikemu izzivu, s katerim smo se soočili, nam je uspelo ustvariti model za izvajanje finančnega izobraževanja v spletni obliki, ki se zdi zelo uporaben glede na spreminjajoče se globalne razmere, ki smo jim priča vsak dan. Rešitve za delo prek spleta, ne da bi se lahko osebno srečali tako s knjižničarji kot z uporabniki knjižnic, torej niso služile le izvajanju tekočih dejavnosti FINLIT v letih 2020-2021, temveč so omogočile razvoj dodatnih rešitev v okviru modela FINLIT.

K tej temi se bomo vrnili v nadaljevanju, ko bomo razpravljali o možnostih nadaljevanja projekta.

Izzivi za projekt, povezani s pandemičnimi razmerami, so dodatni na seznamu izzivov pri izvajanju projekta FINLIT. Če povzamemo izkušnje projektnih partnerjev, so največji izzivi med razvojem in preskušanjem modela FINLIT naslednji:

- uvedba sprememb modela FINLIT, tj. rešitev, ki omogočajo delo s knjižničarji in izobraževanje uporabnikov prek spleta brez možnosti neposrednega delovanja (in situ) v knjižnicah;
- prilagoditev gradiv za knjižničarje, npr. scenarijev za srečanja o finančnem izobraževanju odraslih, posebnostim delavnic, ki se izvajajo na spletu;
- razvoj in uvedba dodatnega usposabljanja za knjižničarje za izvajanje spletnega usposabljanja (metodologija in povečanje digitalne usposobljenosti);
- prilagoditev načrtovanega načina sodelovanja med partnerji projekta FINLIT - priprava in izvajanje metod sodelovanja na daljavo v razpršenih skupinah brez možnosti osebnih srečanj tudi v nacionalnih skupinah;

- neenotno znanje angleščine med izvajalci projekta in njihovimi sodelavci ter med knjižničarji, ki sodelujejo v pilotnem projektu;
- različne izkušnje pri izvajanju evropskih projektov, vključno z Erasmus+, med partnerji projekta FINLIT.

Knjižničarji, ki so sodelovali v procesu testiranja programa FINLIT, so se prav tako srečali z izzivi pri vzpostavljanju tečajev v knjižnici. Poučevanje v pandemičnih razmerah - tudi to je bil eden največjih izzivov za knjižnice. Poleg tega smo ugotovili še dodatne izzive, s katerimi so se srečevali knjižničarji v vseh državah projekta:

- raziskovanje digitalnih in finančnih kompetenc uporabnikov za natančno izbiro ravni tečaja finančnega izobraževanja (orodja, organizacija),
- potreba po povečanju digitalnih kompetenc odraslih uporabnikov knjižnic, da bi imeli koristi od usposabljanja za finančno izobraževanje,
- razbijanje stereotipnega mnenja, da se knjižničarji ne ukvarjajo s financami, temveč le s kulturo, zato ne morejo izvajati tečajev finančnega izobraževanja,
- pokazati knjižničarjem, da jim njihove kompetence in izkušnje ne le dajejo možnost, temveč jih dejansko nalagajo, da postanejo vodniki finančnega opismenjevanja odraslih uporabnikov knjižnic.

Med državami so bile tudi precejšnje razlike v načinu izvajanja projekta. Glede na to, da se štiri partnerske države precej razlikujejo tako po velikosti kot po številu prebivalcev, s tem pa tudi po knjižničnem sistemu, zakonodaji in sistemu finančnih storitev ali izkušnjah pri izvajanju finančnega izobraževanja, so se pojavili izzivi, specifični za posamezne države. Predstavljamo primere izzivov, ki so se pojavili med izvajanjem projekta v partnerskih organizacijah, in izvedene dobre prakse - dejavnosti, zaradi katerih je projekt usklajeno deloval in bil uspešen.

Bolgarija

Tako kot za druge partnerje projekta FINLIT je bil tudi za Bolgarijo največji izziv epidemiološka kriza, povezana z epidemijo covid-19, ki je bistveno spremenila akcijski načrt projekta in tudi podvojila čas, potreben za izvajanje projekta, povezano s prilagoditvijo programa usposabljanja, organizacijo pilotne faze, spremembami učnega okolja <https://finlit.eu/edu>.

Poleg tega je bila v Bolgariji projektna skupina organizirana drugače kot pri drugih partnericah. Projekt je izvajala skupina zunanjih strokovnjakov, ki je dolgo časa redno sodelovala s partnersko organizacijo BLGF in tesno sodelovala z eno regionalno knjižnico, ki je že imela nekaj izkušenj na področju finančnega izobraževanja otrok in odraslih. Projektna skupina je združevala različna znanja in izkušnje s področja razvoja učnega okolja, sistema za upravljanje učenja (LMS), izobraževanja odraslih, spletnega učenja in finančne pismenosti. To znanje so delili s konzorcijem FINLIT, predlagane rešitve pa so bile uporabljene pri oblikovanju učnega okolja <https://finlit.eu/edu> in izobraževalnih tečajev, ki so tam na voljo. Učno okolje FINLIT je prvo večjezično učno okolje z integriranim sistemom LMS za GLBF in zagotavlja nove priložnosti za bolgarske partnerske organizacije.

Poljska

Kot smo že omenili, so imele nekatere poljske splošne knjižnice že nekaj izkušenj z izvajanjem finančnega izobraževanja. Približno 10 % jih je, zlasti v majhnih in srednje velikih mestih, sodelovalo na projektu "O financah ... v knjižnici", katerega je od leta 2012 redno izvajala FRSI v okviru programa ekonomskega izobraževanja Narodne banke Poljske. Tako je imel FRSI, kot vodja projekta FINLIT, več izkušenj pri načrtovanju in izvajanju programa finančnega izobraževanja za knjižnice. Vendar je bilo za večino knjižničarjev sodelovanje v projektu enako zahtevno kot v drugih državah, zlasti v pandemičnih razmerah - tako kot v drugih projektnih državah.

Čeprav je bila določena skupina knjižničarjev že seznanjena z zahtevami izvajanja spletnih srečanj in usposabljanj, še vedno knjižničarji s kompetencami na področju izobraževanja odraslih in spletnega dela predstavljajo majhen odstotek zaposlenih v splošnih knjižnicah na Poljskem. Poleg tega so se tisti, ki so bili že usposobljeni in izkušeni, soočili z izzivom reorganizacije knjižnic, da bi zadostili zahtevam dolgotrajne zaprtosti in posledičnih omejitev dela med pandemijo covid-19. Na Poljskem so bila v primerjavi z drugimi projektnimi državami obdobja, ko so knjižnice lahko delale le na daljavo - relativno daljša kot v drugih partnerskih državah.

Pomanjkanje možnosti za usposabljanje knjižničarjev-izobraževalcev na kraju samem je postalo ovira, ko se je na pilotni projekt prijavila zelo velika skupina knjižničarjev, njihove digitalne kompetence in izkušnje na področju izobraževanja odraslih pa so bile zelo različne. Izvedba cikla usposabljanja na daljavo za skupino 32 knjižničarjev iz 20 knjižnic je povzročila dodatne težave, saj je bila večina usposabljanj načrtovana kot interaktivne delavnice, izvedene z uporabo aktivnih metod.

Te težave so se odražale v mnenjih nekaterih knjižničarjev, izraženih v evalvacijskih vprašalnikih - po njihovem mnenju je bilo spletno usposabljanje predolgo in naporno (marec-junij, več kot 30 ur učinkovitega pouka). Predstavniki FRSI - organizatorji in izvajalci spletnih usposabljanj so imeli tudi vtis, da niso mogli vedno priti do posameznih udeležencev, da bi poskrbeli za njihove izobraževalne potrebe, čeprav so delali v manjših skupinah, nudili so tudi individualna svetovanja, zlasti glede dela v učnem okolju <https://finlit.eu/edu>, vsa gradiva, ki so nastala med usposabljanjem, pa so bila zbrana in na voljo udeležencem (s pomočjo aplikacije padlet) ves čas pilotnega obdobja.

Kljub tem nevšečnostim so knjižničarji cenili, da so bile skrbno oblikovane teme tečajev s področja osebnih financ in finančnih storitev na voljo v enotnem učnem okolju. Poleg tega je bilo zagotovljeno usposabljanje, metodološki scenariji, ki bodoče izobraževalce učijo, s kakšnimi orodji in kako posredovati finančno znanje, predvsem pa, kako biti dober vodnik v svetu financ. Dobra praksa je organizacija učnega okolja FINLIT, ki je središče finančnega izobraževanja FINLIT. Poleg tečajev spletnega učenja ima sistem za upravljanje vsebin, ki omogoča organizacijo skupin za usposabljanje in spremljanje napredka udeležencev usposabljanja.

Romunija

Za regijsko knjižnico Hunedoara - Deva "Ovid Densusianu" je bil to prvi projekt Erasmus+. Veliko tveganj je bilo povezanih z zmožnostjo knjižnice pri vodenju projekta oziroma pri izvajanju vseh nalog, ki so jim bile dodeljene, v enakem tempu kot preostali partnerji. Ko so vstopili v projekt, so upoštevali tudi tveganja, povezana s sodelovanjem z zunanjimi partnerji, kot so banke, druge finančne in svetovalne institucije.

Njihova prednost je bila, da knjižnica zelo dobro sodeluje z vsemi regijskimi knjižnicami v državi. Kolegi iz knjižnic, ki so izvajale evropske projekte, so z njimi delili svoje izkušnje o tem, kako upravljati projekt iz programa Erasmus+ v skladu z romunsko zakonodajo. Pet regijskih knjižnic se jim je pridružilo pri izvajanju projekta in so postale pilotni centri. Za romunske partnerje je bil ta projekt edinstvena izkušnja sodelovanja z zunanjimi partnerji.

Čeprav so bili zelo zaskrbljeni zaradi mednarodnega sodelovanja s tremi drugimi državami, so bili koordinacijska organizacija FRSI ter partnerja GLBF in NUK vedno z njimi, jim pomagali, spodbujali, svetovali in skupaj so razjasnili številne vidike, povezane z nemotenim potekom projekta. Projekt je vplival na hiter razvoj njihovega centra za izobraževanje odraslih in poseben ugled za knjižnico tako na nacionalni ravni kot med knjižničarji v okrožju Hunedoara.

Še en izziv je bila komunikacija. Koordinator za Romunijo ni govoril angleško. Da bi zagotovili razumevanje nalog v projektu, smo v ekipo vključili dve osebi, ki nista le trenerja, ampak se znata tudi tekoče sporazumevati v angleščini.

Zelo velik izziv je bila tudi prilagoditev tečajev predpisom in posebnemu finančnemu položaju v Romuniji. V Romuniji so zakonodajne spremembe na finančnem področju zelo pogoste in nekatere od njih državljane celo zmedejo ali si nasprotujejo. Inflacija močno niha in vpliva na proračune državljanov. Zato je bilo treba informacije na naših tečajih izbrati zelo skrbno, da so jasne, da ljudi ne zmedejo, ampak jim pomagajo pri sprejemanju finančnih odločitev, ki so primerne njihovem položaju.

Nenazadnje smo imeli nekaj tehničnih težav z izobraževalnim programskim kompletom orodij Moodle. Nalaganje tečajev, odpravljanje najrazličnejših napak, ki so se pojavljale v pilotnem obdobju, na primer uporabniki in knjižničarji za usposabljanje niso imeli vpisanih svojih ocen ali niso prejeli potrdil. Izziv je bil spremljati, poročati in poiskati podporo pri naših partnerjih v Bolgariji za vse težave, ki so se pojavile.

Pandemija covid-19 je vplivala na potek pilotne faze projekta: zaradi omejitev je večina tečajev v pilotni fazi projekta potekala prek spleta. Celotne nekatere tečaje, ki so se začeli v živo v knjižnici, je bilo treba prestaviti in končati prek spleta.

Poleg tega so bili člani romunske ekipe bolni ali v karanteni zaradi drugih bolnih oseb, s katerimi so bili v stiku, kar je povzročilo težave in zamude pri opravljanju projektnih nalog. Vendar so jim prožnost in prilagodljivost ostalih projektnih partnerjev ter njihova podpora pri morebitnih težavah, ki so se pojavile, dajali spodbudo in jim pomagali biti na tekočem.

Vsi ti izzivi so obogatili izkušnje članov romunske projektne ekipe, tako organizacijske kot osebne. Zdaj lahko svoje izkušnje delijo z drugimi knjižnicami ali organizacijami, ki bodo izvajale evropske projekte, in jih spodbujajo, da se prijavijo za evropska sredstva.

Slovenija

Tako kot v Romuniji je bila to prva izkušnja z izvajanjem projekta finančnega izobraževanja na nacionalni ravni. Dosedanje izkušnje NUK v projektih mednarodnega sodelovanja so bile povezane z raziskovalnimi projekti. Knjižnice v Sloveniji doslej niso bile povezane s finančnim izobraževanjem, niti niso bile dojete kot ustanove, ki bi lahko obravnavale to tematiko in bi knjižničarji lahko izvajali izobraževanje na tem področju. Izkazalo se je, da je bilo s pomočjo pilotne skupine mogoče ustvariti dragocen način finančnega opismenjevanja v slovenskih splošnih knjižnicah.

Na izvajanje projekta v državi so vplivale tudi omejitve, povezane s pandemijo covid-19. Knjižničarji, ki so sodelovali v pilotni fazi projekta, so bili zaradi omejitev pri zbiranju ljudi (zaradi covid-19) in težav knjižnic pri pridobivanju udeležencev na spletne tečaje prisiljeni prestaviti tečaje za uporabnike na kasnejši datum. Kljub prestavitvi terminov tečaja je bilo treba v okviru spletnega poučevanja posvetiti posebno pozornost individualnemu svetovanju. Razdelitev udeležencev v manjše skupine, zagotovitev svetovalcev za tiste, ki so imeli težave, in snemanje delavnic, ki je omogočilo ponovitev naučenih vsebin, so bile dobre prakse, zaradi katerih je bil projekt uspešen. Program usposabljanja FINLIT je z letom 2022 vključen v redni program usposabljanja knjižničarjev-pedagogov, ki ga izvaja NUK.

Kljub številnim izzivom so knjižničarji, ki v svojih knjižnicah izvajajo finančno izobraževanje v okviru pilotnega projekta FINLIT, iskali svoje edinstvene rešitve, da bi projekt prilagodili posebnostim dela knjižnice in predvsem pričakovanjem določene skupine uporabnikov. Bili so zelo iznajdljivi in zavzeti pri organizaciji npr. individualnih svetovanj, dodatnih usposabljanj na področju digitalnih kompetenc za uporabnike, slavnostnih podelitev spričeval, skupinskih dejavnosti povezovanja itd.

Prav tako je bila dobra praksa FINLIT, da se je v knjižnico povabilo nove skupine uporabnikov, ki še niso uporabljali knjižničnih storitev. Nova storitev finančnega izobraževanja jih je spodbudila k uporabi knjižnice.

V Bolgariji so knjižnice za usposabljanje FINLIT rekrutirale dve novi skupini uporabnikov, kar je lahko pokazatelj, da je treba pozorno spremljati potencial novih uporabnikov knjižničnih storitev in njihove

potrebe. V regionalni knjižnici Ruse, ki izvaja pilotni projekt FINLIT v Bolgariji, so se prek spleta tečaja udeležili bolgarski migranti v Nemčiji in tudi študenti (stari od 18 do 29 let), ki v knjižnici opravljajo prakso.

Na Poljskem so se v eni od knjižnic podeželske občine - v kraju Moscisko v Spodnji Šleziji - finančnega izobraževanja udeležili prebivalci Doma upokoјencev Dziennego Pobytu. To so starejši ljudje, ki potrebujejo poseben pristop k podajanju znanja (počasneje, glasneje, raje manj vsebin naenkrat kot več, veliko ponavljanja, pogoste odmore itd.). Knjižničar izobraževalec je tečaje finančnega izobraževanja izvajal zunaj knjižnice in je sodeloval pri izobraževalnih urah med bivanjem stanovalcev v tem zavodu.

V Romuniji so knjižničarji izobraževalci tečaj finančnega izobraževanja za uporabnike (osnovni in nadaljevalni modul) priporočili ne le starejšim, temveč tudi drugim starostnim skupinam, saj so tečaji vsebovali zelo dragocene finančne informacije tudi za te skupine. Tako je bila sprejeta odločitev, da se v tečaj vključijo vsi uporabniki starejši od 18 let, ki so izrazili željo. Poleg tega sta se tečajeve za uporabnike in tečaja o Poučevanju odraslih udeležili tudi dve zdomki iz Nemčije. Tečaji so se jima zdeli tako koristni, da jih bosta popularizirali med svojimi prijatelji v diaspori in jim priporočili, naj usposabljanje priporočijo svojim staršem in sorodnikom v domovini, prav tako pa naj prosijo knjižnice, da svojim uporabnikom omogočijo dostop do tečaja FINLIT.

V Sloveniji je bilo zaradi pandemičnih razmer težko pritegniti nove ciljne skupine. Večina knjižnic in drugih kulturnih ustanov je svoje dejavnosti izvajala prek spleta, organiziranih pa je bilo tudi veliko spletnih dogodkov. Ob povečani spletni ponudbi je bilo v majhni državi, kot je Slovenija s samo 58 knjižnicami, res težko pritegniti in obdržati tudi člane. Izkazalo se je, da vabilo za usposabljanje FINLIT namenjeno predvsem večjim knjižnicam iz mestnih središč ni bila najboljša odlčitev. Manjše knjižnice iz manjših mest in ruralnih okolij so se izkazale bolj zainteresirane za sodelovanje.

Prilagoditev finančnega programa FINLIT posebnostim držav projektnih partnerjev je bil eden od glavnih ciljev projekta. Program finančnega izobraževanja, predlagan v projektu FINLIT, v veliki meri temelji na vprašanjih, ki so tvorila osnovo finančnega znanja v poljskem projektu *O finansah ... v knjižnici*, ki se je prvič izvajal leta 2012. Med naslednjimi izvajanjmi pa je bil spremenjen in posodobljen. V projektu FINLIT pa so se pojavile nove finančne teme, kot so npr: finančni sistem, finančno načrtovanje in osebni proračun, varnost in varstvo potrošnikov - ki so jih predlagali partnerji iz Bolgarije in Romunije, kar je zahtevalo prilagoditev nacionalnim pogojem (zlasti modul o finančnem sistemu in varstvu potrošnikov).

Večina vsebin tečajev FINLIT je skupna vsem partnerjem, kljub temu, da je bilo treba vsebino tečajev finančnega izobraževanja prilagoditi zahtevam finančnega in pravnega sistema v državah partnerjev. Pri oblikovanju vsebine tečajev so poljski strokovnjaki predlagali prve različice izobraževalnih modulov, o katerih so nato razpravljali in se posvetovali s finančnimi strokovnjaki v drugih treh državah partnerstva. Na podlagi te analize so strokovnjaki FINLIT iz štirih držav oblikovali vsebino tečajev finančnega izobraževanja ob upoštevanju značilnosti nacionalnih finančnih sistemov in veljavne zakonodaje. Učni načrt in s tem module spletnih tečajev ter scenarije usposabljanja so prilagodili lokalnim razmeram (lokalizacija) in jih obogatili z ustreznimi primeri, povezanimi z lokalnim finančnim in družbenim kontekstom. V nadaljevanju so opisane najpomembnejše spremembe, ki so bile uvedene v tečajih, zasnovanih za štiri partnerske države FINLIT.

Bolgarija

Najpomembnejše spremembe v tečajih FINLIT za bolgarske uporabnike, so: 1. V osnovni različici tečaja ni ločenega modula o narodni banki, ker je Bolgarija v evropskem monetarnem odboru in je vloga bolgarske centralne banke zelo omejena ter ne vpliva neposredno na portfelje končnih uporabnikov; 2. V osnovnem modulu 2 je pododdelek o narodni banki; 3. Kreditni sistem v Bolgariji se bistveno razlikuje od drugih držav, zato je bil del bolgarskega tečaja v osnovnem modulu 3 spremenjen; 4. Tudi zavarovalništvo in varstvo potrošnikov sta povsem drugačna kot na primer na Poljskem, zato je bil pomemben del modula 4 in modula 5 v bolgarščini pripravljen drugače. Bolgarska različica tečaja FINLIT na višji ravni ima enako strukturo kot druge, vendar je vsa vsebina prilagojena posebnostim države - pripravljeni so bili ustrezni primeri in vaje.

Romunija

Ta država ni članica evrskega območja, zato ima številne posebne finančne predpise, ki se razlikujejo od tistih v evrskem območju. Nacionalna valuta je LEU (RON). Nihanja vrednosti te valute glede na euro so zelo velika in so posledica hitre rasti inflacije ob stalni politični in gospodarski nestabilnosti. Zaradi teh razmer prihaja do zelo pogostih in obsežnih zakonodajnih sprememb na področju financ. To neposredno vpliva na osebni proračun državljanov; davki se zvišujejo in nenehno se dodajajo drugi, cene osnovnih izdelkov in storitev, kot so elektrika, voda, hrana, prevoz, zdravstveno varstvo, se zvišujejo. To so razlogi, zaradi katerih je bilo poslanstvo romunske ekipe v procesu prilagajanja programa FINLIT nacionalnim razmeram zelo težko.

Romunski partnerji so morali izbrati jasne, splošne, potrebne informacije in jih izraziti z dostopnimi besedami, da bi jih njihovi uporabniki zlahka uporabljali. Ugotovili so tudi, da je treba nekatere module nenehno prilagajati, da ne bi zmedli in razočarali udeležencev tečajev s tem, da bi jim posredovali informacije, ki niso več pomembne. To so na primer spremembe na področju državnih pokojnin, spremembe politike do zasebnih pokojnin in poskus države, da bi prevzela zneske, ki jih državljani zberejo s prispevki iz drugega stebra. Te spremembe so povzročile veliko zmedo v socialni politiki. Romunski državljani so zelo zaskrbljeni glede svoje sposobnosti zagotavljanja finančne prihodnosti in so zmedeni. Zato je treba v Romuniji modul tečaja o teh vprašanjih stalno posodabljan, da uporabniki ne bi izgubili zaupanja v verodostojnost informacij, pridobljenih na tečaju FINLIT.

Slovenija

Čeprav je večina vsebine tečajev FINLIT skupna vsem štirim partnerjem, se razlikujejo v vprašanjih, povezanih z narodno banko in evroobmočjem, ki mu Slovenija tudi pripada. Te razlike so vplivale na potrebo po spremembi vsebine tečaja finančnega izobraževanja za Slovenijo, katere sistem je specifičen in se razlikuje od pristopa v drugih projektnih partnericah. Razlike so tudi med sistemi varstva potrošnikov. Slovenija na primer nima varuha potrošnikov, ampak to vlogo opravlja Zveza potrošnikov Slovenije. Nekaj razlik je tudi v delovnem pravu, zlasti na področju pokojnin, in v bančni zakonodaji glede kreditov. Pri spletnem bančništvu smo opazili, da se nekateri produkti, ki so običajni v nekaterih državah, v Sloveniji ne uporabljajo pogosto ali niso poznani, kar se je odrazilo v slovenski verziji vsebine tečajev FINLIT.

Dobra praksa FINLIT-a je, da vsebine finančnih vprašanj ne le usklajuje z veljavno zakonodajo, temveč tudi izpostavlja najpomembnejše vsebine z vidika trga finančnih storitev na določenem območju. Pomembni so tudi primeri storitev in njihove uporabe, ki morajo odražati lokalne posebnosti in slediti spreminjajočim se razmeram na finančnem trgu v državi.

Pri oblikovanju programa usposabljanja FINLIT za knjižničarje je bila sprejeta odločitev, da se **prilagodi tudi program usposabljanja za knjižničarje izobraževalce v štirih državah partnericah projekta**, čeprav je večinoma obravnaval vprašanja, ki so skupna vsem štirim partnericam. Izvajanje finančnega izobraževanja v knjižnicah je zahtevalo tudi prilagoditev načinu delovanja knjižnic v posamezni državi,

pa tudi na lokalni ravni, saj so razlike med različnimi ustanovami celo v eni državi precejšnje. To je posledica številnih dejavnikov, na primer nesorazmerja v proračunih splošnih knjižnic v občinah, ki so bogatejše in zato tudi bolj vidne, na primer na Poljskem. V skladu z veljavnim zakonom o knjižnicah (od leta 1997) je financiranje mreže občinskih splošnih knjižnic v rokah lokalnih oblasti, ki so organizatorji občinskih kulturnih ustanov; v skladu z zakonom so tudi dolžne ustanoviti in vzdrževati splošno knjižnico v vsaki občini.

Učni načrt tečaja Poučevanje odraslih je v delavnico knjižničarja izobraževalca vnesel številne nove koncepte in znanja s področja izobraževanja odraslih. Gre za osnovno teoretično in praktično znanje z več področij: andragogike, psihologije, komunikacije, pedagogike. Mnogi knjižničarji delajo z uporabniki knjižnic in imajo tako imenovane nezavedne kompetence. To pomeni, da imajo knjižničarji številne naravne talente ter organizacijske in komunikacijske sposobnosti, pa tudi sposobnost za delo s skupinami. Tečaj je knjižničarjem omogočil, da so sistemizirali številna vprašanja, povezana z načinom učenja odraslih, in so razvili večjo občutljivost za izobraževalne potrebe odraslih, knjižničarjem andragogom pa je omogočil nov pogled na izobraževanje in izkustveno učenje.

Program Poučevanja odraslih je bil prilagojen tako hibridnemu kot spletnemu učenju, kar je bilo na primer v **Romuniji** novo. Program Poučevanja odraslih sam po sebi ni predstavljal večjega izziva, saj je bilo vseh pet knjižničarjev, ki so bili izbrani za pilotno fazo, certificiranih trenerjev z znanjem in izkušnjami na področju izobraževanja odraslih. Težave so se pojavile pri prenosu izobraževalnega procesa na splet zaradi pandemije covid-19, in sicer predvsem zaradi tehničnih težav.

Za **Slovenijo** se je kot največja težava izkazala terminologija za prevajanje informacij o Kolbovem krogu (metoda izobraževanja odraslih, izkustveno učenje). Ta del tečaja FINLIT je zahteval dodatne spremembe in dopolnitve v slovenskem jeziku. Slovenski partnerji so se obrnili na strokovnjake s fakultet Univerze v Ljubljani, ki so pomagali pri prevajanju. Opis te metode je bil za njih novost, čeprav so se zavedali, da večina izvedenih usposabljanj za knjižničarje v NUK temelji na tej logiki. Predstavitev teorije Kolbovega kroga in praktična uporaba le-tega pri usposabljanju jim bosta v pomoč pri pripravi naslednjih usposabljanj za knjižničarje.

3.2 Priporočila za uvedbo finančnega izobraževanja v knjižnici

Izvedba tečaja finančnega izobraževanja v knjižnici poteka v več korakih. Preden lahko knjižničarji povabijo uporabnike na tečaj, se mora knjižnica dobro pripraviti. Zato je smiselno sodelovati z uigrano ekipo. Pot knjižničarja izobraževalca v učnem okolju FINLIT opisuje, kako knjižničarje pripraviti na vlogo vodnikov finančnega opismenjevanja, ki jo bodo imeli, ko bodo izvajali tečaj finančnega izobraževanja v knjižnici. Naloga ekipe je, da se skupaj z vodjo ustanove odloči, kako organizirati usposabljanje v živo (in situ) v knjižnici; ali je glede na znanje in izkušnje tistih, ki bodo vodili tečaj, potrebno tridnevno usposabljanje v knjižnici ali pa zadostuje le kratek opomnik o "pravilih igre". Prav tako je izbira ključnih vodij usposabljanja, ki bodo vodili usposabljanje, v pristojnosti knjižnice.

Na podlagi analize rezultatov pilotnih faz projekta FINLIT priporočamo, da knjižnice, ki nameravajo izvajati finančno izobraževanje, podrobno načrtujejo tečaj. Nekatere dejavnosti je treba opraviti pred začetkom tečaja oziroma preden uporabnike povabijo v knjižnico. V nadaljevanju predlagamo, na kaj morate biti pozorni pri organizaciji tečaja:

- raziščite pričakovanja uporabnikov knjižnic glede finančnega izobraževanja,
- v posvetovanju z drugimi zainteresiranimi skupnostmi na območju knjižnice opredelite nove ciljne skupine, ki bi jih lahko zanimala ponudba finančnega izobraževanja,
- poiščite zaveznike, lokalne finančne strokovnjake (npr. upokojenega računovodjo, bančnega uslužbenca, regionalno agencijo za varstvo potrošnikov),
- raziščite digitalne kompetence potencialnih udeležencev tečaja finančnega izobraževanja,
- uporabnikom z nizkimi digitalnimi spretnostmi pred tem izobraževanjem omogočite ločeno usposabljanje na področju uporabe računalnikov in dostopa do spleta; uporabite medgeneracijsko

sodelovanje - mlajšo generacijo za pomoč starejšim (dijaki bodo staršem ali starim staršem s ponosom pokazali svoje računalniške spretnosti - medgeneracijska izmenjava ima dodatne koristi),

- s skupino se dogovorite o primernem času in kraju za izvedbo tečaja,
- prilagodite prostor knjižnice potrebam tečaja (računalniška oprema, možnost prikaza vsebine tečaja v učnem okolju <https://finlit.eu/edu> na večjem zaslonu itd.),
- poskrbite za integracijo skupine med srečanja in vključite dodatne zanimivosti, kot so zaključna slovesnost, študijski obisk lokalne finančne institucije, srečanje s strokovnjakom,
- pripravite podroben načrt za organizacijo tečaja v knjižnici,
- lažje v tandemu! Predvsem tisti knjižničarji, ki začenjajo izvajati izobraževalne dejavnosti, naj sodelujejo s še enim predavateljem; to priporočamo vsem - zlasti v skupinah, ki zahtevajo individualno svetovanje, sta potrebni dve vodilni osebi.

Med izvajanjem tečaja v knjižnici:

- prilagodite tempo predstavitve glede na zmožnosti skupine,
- ne poskušajte za vsako ceno zajeti vsega gradiva,
- ne pozabite na pravila dela z odraslimi (izkustveno učenje, Kolbov krog),
- uporabite scenarije tečaja FINLIT - ti vas bodo varno vodili skozi tečaj,
- preučite etični kodeks knjižnice za tečaje finančnega izobraževanja in skupini razložite svojo vlogo na tečaju,
- če poučujete prek spleta - vnaprej preverite funkcionalnost orodij za interaktivno delo, ki jih uporabljate, in se prepričajte, da jih udeleženci hitro obvladajo.

Priporočamo, da oblikujete lasten kontrolni seznam poteka in pripomočkov, pri čemer upoštevate pravila vaše knjižnice, lokalne običaje itd.

3.3 Koristi za partnerje FINLIT in knjižnice v štirih državah

Med partnerji projekta FINLIT sta bili dve fundaciji, ki podpirata izobraževanje knjižnic in knjižničarjev, iz Bolgarije in Poljske ter dve knjižnici različnih tipov - iz Romunije in Slovenije. Vsi projektni partnerji so z izvajanjem projekta pridobili veliko koristi - predvsem so razvili veščine sodelovanja v mednarodno porazdeljenem timu, vzpostavili tesno partnerstvo pri izgradnji modela finančnega izobraževanja, pridobili nove kompetence, znanja na področju razvoja izobraževalnih programov, zlasti finančnega izobraževanja odraslih, spletnega izobraževanja ter načrtovanja in delovanja izobraževalnega programskega kompleta orodij Moodle. Med najpomembnejšimi koristmi izvajanja programa FINLIT za njegove izvajalce so naslednje:

1. Izvajanje projekta je neposredno vplivalo na organizacijo knjižnic v konzorciju FINLIT: regijska knjižnica iz Romunije in Narodna in univerzitetna knjižnica iz Slovenije. Ti partnerji so pridobili možnost neposrednega vpliva na delovanje knjižnične mreže v svojih državah. V Romuniji je izvajanje FINLIT-a v regijski knjižnici "Ovid Densusianu" Hunedoara - Deva postalo primer spremembe in spodbujalo finančno izobraževanje, ki ga vodi splošna knjižnica, kot model za knjižnično mrežo v državi. V Sloveniji se je, zaradi izvajanja projekta, takoj zgodila sprememba z vključitvijo finančnega izobraževanja v izobraževalni program knjižničarjev v Sloveniji. V teh dveh državah je torej izvedba projekta FINLIT neposredno vplivala na delovanje knjižnične mreže, prek katere so njihovi uporabniki dobili priložnost, da v knjižnicah pridobijo nova znanja z občutljivega področja vsakdanjega življenja, to je s področja financ.
2. Z izgradnjo učnega okolja <https://finlit.eu/edu>, ki je središče izobraževanja FINLIT, so nastale nove izobraževalne vsebine ne le za končne uporabnike, temveč tudi zelo dobro strukturiran program usposabljanja za knjižničarje kot izobraževalce odraslih. Vsebina vseh finančnih modulov in scenarijev je prilagojena lokalnemu finančnemu kontekstu v štirih državah partnericah FINLIT (in tudi v angleščini). Vsa gradiva za usposabljanje so na voljo na spletu, ustvarjen sistem za upravljanje učenja v učnem okolju FINLIT pa omogoča prilagodljivo upravljanje vsebin, usmerjanje k ciljem izvajalcev usposabljanja in potrebam uporabnikov.

3. Učni načrt in tečaj spletnega učenja s praktičnimi smernicami o spletnem izobraževanju, ki sta bila dodana v FINLIT, sta bila v razmerah pandemije covid-19 zelo potrebna. Tečaj lahko uporabljajo vsi, ki poučujejo na daljavo in želijo izboljšati svoje spretnosti pri izvajanju spletnega izobraževanja ter doseči visoko kakovost spletnega izobraževanja - ne le v prisilnih razmerah, kot je pandemija, saj sta hibridno in spletno izobraževanje vse bolj priljubljena.
4. Oblikovanje celovite ponudbe usposabljanja za knjižničarje in uporabnike knjižnic na področju finančnega izobraževanja (program, spletno gradivo, sistem organizacije spletnih tečajev v učnem okolju).
5. Razvoj metod sodelovanja na daljavo v mednarodnem partnerskem konzorciju, vključno s strateškim načrtovanjem, razvojem orodij in gradiv, upravljanjem sprememb v knjižnicah.
6. Možnost usposabljanja izobraževalcev za delo z izobraževalnim programskim kompletom orodij Moodle - tehnična podpora, oblikovanje vsebin, vodenje tečajev.
7. Odprtokodno izobraževalno programsko orodje Moodle omogoča, da vsebino tečajev posodablja osebje v okviru lastnih virov organizacije. Pri vsebinah, ki se nanašajo na finančna vprašanja, je to izjemno pomembno zaradi pogostega pojavljanja novosti: novih storitev in nevarnosti za stranke finančnih institucij, o katerih je treba uporabnike poučiti.

Poleg tega so partnerji projekta FINLIT izpostavili nekatere vidike izvajanja projekta, ki so zanje še posebej pomembni in so bistveno povečali zmogljivost njihovih institucij.

Bolgarija

Fundacija Globalne knjižnice Bolgarija (GLBF) že več let vodi svoje učno okolje. Vendar je učno okolje FINLIT prvo večjezično učno okolje z integriranim sistemom LMS (angl. learning management system – v prevodu: sistem za upravljanje z učnimi vsebinami) za GLBF, ki prinaša nove izkušnje in perspektive za razvoj izobraževalnih zmogljivosti.

Poljska

Čeprav ima Fundacija za razvoj informacijske družbe (FRSI) večletne izkušnje z razvojem gradiv za finančno izobraževanje, usposabljanjem knjižničarjev za izvajanje finančnega izobraževanja v knjižnicah in koordinacijo takšnih programov, je možnost preverjanja poljskih rešitev v mednarodni skupini in izboljšanje metod vodenja projektov na daljavo za FRSI zelo dragocena. Mednarodno sodelovanje s partnerji, ki se prav tako ukvarjajo s knjižnicami, jim je dalo novo perspektivo in navdih za nove projekte. Zelo pomemben vidik projekta je integrirano učno okolje za finančno izobraževanje v poljskem jeziku.

Romunija

Okrožna knjižnica "Ovid Densusianu" Hunedoara v Devi je v preteklih letih izvajala različne tečaje (tečaji za certificirane izobraževalce, tečaji računovodstva). Vendar je bila priložnost, da sodeluje pri ustvarjanju večjezičnega učnega okolja za finančno izobraževanje in da to učno okolje zagotovi ne le svojim uporabnikom, temveč tudi vsem drugim knjižnicam v Romuniji, edinstvena. Knjižnično osebje, ki je sodelovalo v projektu, je imelo veliko koristi od drugih projektnih partnerjev, saj se je naučilo novih delovnih stilov in metod pristopa k temam in nalogam. Knjižničarji so razširili ali pridobili novo znanje o izobraževanju odraslih in finančnih vprašanjih. Poleg učnega okolja FINLIT je knjižnica razvila svoj center za izobraževanje odraslih in obogatila ponudbo tečajev z dvema dodatnima certificiranima tečajema za skupnost: Vodenje projektov in Dostop do evropskih strukturnih in kohezijskih skladov.

Slovenija

Projekt FINLIT je bil zelo pomemben za Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK). V povezavi z nacionalnim programom finančnega izobraževanja iz leta 2010 je bilo zaznati povečanje števila

različnih vrst usposabljanj o razvoju finančne pismenosti. Vendar nobeno od njih ni tako dosledno, celovito in sistematično, kot usposabljanje FINLIT.

Ta projekt je imel velik vpliv na slovenske splošne knjižnice. Lahko smo prepričani, da smo v sodelovanju s strokovnjaki z različnih finančnih področij razvili odlične vsebine. Druga prednost je izobraževalni model, ki je bil razvit v okviru projekta. Ta je zelo uporaben za vse vrste usposabljanja, tako na spletu, kot v živo v učilnici. Usposabljanje na področju finančne pismenosti je bilo vključeno v usposabljanje knjižničarjev izobraževalcev na področju finančne pismenosti, ki ga bo NUK redno izvajal od leta 2022.

Preverili smo tudi **koristi projekta v knjižnicah, ki so sodelovale v pilotni fazi projekta FINLIT**. V evalvacijskih anketah, opravljenih med knjižničarji iz štirih držav partneric projekta, so knjižničarji izpostavili različne koristi tako za knjižnice kot za knjižničarje:

- pridobitev novega znanja s področja andragogike in finančne pismenosti s strani knjižničarjev,
- pridobitev novih digitalnih veščin, na primer kako sodelovati v spletnih seminarjih in spletnih učnih srečanjih - za nekatere knjižničarje je bila to prva izkušnja spletnega učenja,
- povečanje spretnosti pri izvajanju spletnega izobraževanja v izobraževalnem programskem kompletu orodij Moodle - kako izvajati tečaje na spletu, kako vpisati uporabnike v tečaj, kako pripraviti potrdila itd.,
- povečanje kompetenc knjižničarjev pri vodenju spletnih tečajev in usposabljanj - izboljšanje metod, spoznavanje uporabnih spletnih orodij za vodenje spletnih izobraževanj,
- odkrivanje prednosti skupinskega dela, vključno s skupinskim delom v okolju spletnih orodij (Padlet, Etherpad, Jamboard, Mentimeter itd.),
- izkušnje s pripadnostjo mednarodni skupnosti knjižničarjev, ki se ukvarjajo s finančnim izobraževanjem in se osredotočajo na razvijanje lastnih veščin socialnega komuniciranja v pandemičnih razmerah, izmenjavo izkušenj, tudi z uporabo uporabnih orodij IKT,
- ozaveščanje knjižničarjev o njihovih kompetencah in izkušnjah, da lahko delujejo kot vodniki finančnega opismenjevanja odraslih uporabnikov knjižnic.

Slovenski partner, knjižnica NUK, poudarja, da so se knjižničarji na začetku izvajanja usposabljanja FINLIT bali, da takšnega usposabljanja sami nikoli ne bodo mogli izvesti, ker niso strokovnjaki za ekonomijo ali finance. Po opravljenem pilotnem usposabljanju so ugotovili, da so vse vsebine na voljo in da lahko kot vodniki po znanju na področju financ pomagajo uporabnikom pridobiti osnovno znanje ali jim svetujejo, katere vire uporabijo. Tudi model poučevanja je bil zanje novost, vendar so sčasoma prišli do številnih novih zamisli za tečaje in izvedbo tečajev finančne pismenosti.

Knjižničarji, ki so sodelovali v pilotni fazi, so navedli tudi koristi, ki so jih njihove knjižnice dosegle zaradi sodelovanja v projektu FINLIT:

- oblikovanje nove najsodobnejše ponudbe za prebivalce - finančno izobraževanje za odrasle uporabnike v lastni knjižnici,
- povečanje prepoznavnosti in ugleda pilotnih knjižnic v odnosu do institucij, ki jih financirajo, saj so zagotavljale informacijske storitve zelo uporabne za skupnost,
- dopolnitev izobraževalnih virov knjižnic z dvema izobraževalnima tečajema finančnega izobraževanja FINLIT in možnostjo analize vsebine tečajev in posredovanja povratnih informacij ter sodelovanja pri izboljšanju vsebine tečajev,
- priložnost za usposabljanje knjižničarjev na področju izobraževanja odraslih, opismenjevanja na področju finančnega izobraževanja, vključno z delom na spletu in uporabe izobraževalnega programskega kompleta orodja Moodle (v skladu z učno potjo FINLIT, kot je opisana zgoraj v tej publikaciji),
- pridobivanje delovne izkušnje v skupinskem okolju na mednarodni ravni, vključno z delom na daljavo;

in posledično:

- povečanje števila uporabnikov knjižnice z novimi uporabniki,
- povečanje pomena in ugleda knjižnice v skupnosti kot ustanove s sodobno izobraževalno ponudbo (vseživljenjsko izobraževanje),
- širjenje izkušenj projekta FINLIT v krajevne knjižnice na območju ali na nacionalni ravni, tako da osrednje in območne knjižnice postanejo izobraževalni centri za izobraževalce finančnega izobraževanja.

Poleg tega so se v Romuniji vse regijske knjižnice, ki so sodelovale v pilotni fazi, soočile s potrebo po analizi in uporabi svojih obstoječih virov: ekipa z ustrezno pripravo, urnik dela za optimizacijo časa, oprema (npr. naročnine na spletna orodja, računalniška oprema), dostop do spleta in prostorski pogoji za izobraževanje.

Dodatna korist je bila, da so knjižnice v vsakem okrožju pripravile načrte za izvajanje programa FINLIT. Te so pripravili izobraževalci iz knjižnic, ki so sodelovale v pilotni fazi projekta, potem ko so opravili tečaje FINLIT za knjižničarje izobraževalce in uporabnike na področju finančne pismenosti.

3.4 Nove vrednote za Evropo in Evropsko Unijo

- Nova rešitev za finančno izobraževanje

Ugotavljanje potreb knjižnic in knjižničarjev ter njihovih uporabnikov pri razvoju modela FINLIT, ki so ga v letu 2019 izvedli projektni partnerji, je potrdilo, kako veliko je treba storiti na področju finančnega izobraževanja odraslih. Obstoječa ponudba finančnega izobraževanja je razdrobljena in pogosto nedostopna skupinam skupnosti, ki jo najbolj potrebujejo, zlasti v manjših mestnih središčih in na podeželju. Celovita analiza stanja je predstavljena v Pregledu stanja finančne pismenosti v državah partnerjev FINLIT (Mapping Report), pripravljenem v okviru projekta FINLIT, o katerem smo pisali v prvem delu te publikacije.

Dostopnost učnega okolja <https://finlit.eu/edu> ustvarja povsem novo priložnost za evropske splošne knjižnice. Ker gre za izdelek, ki ga sofinancira program Evropske unije Erasmus+, je učno okolje na voljo (pod licenco CC) in odprto za knjižnice, ki želijo v svojo izobraževalno ponudbo vključiti finančno izobraževanje odraslih. Na podlagi izobraževalnega programskega kompleta orodij Moodle je mogoče vsebino preprosto razmnožiti in prilagoditi potrebam knjižnic v posamezni državi. Poleg tega odprti sistem ponuja možnosti za oblikovanje virov v lastnem jeziku brez večjih finančnih vložkov, kar je neprecenljivo za splošne knjižnice z omejenim proračunom. Uporaba izobraževalnega programskega kompleta orodij Moodle omogoča tudi stalen dostop do obstoječih virov.

Knjižnice lahko torej delajo samostojno, z lastnimi viri ali z majhno pomočjo zunanjih strokovnjakov (prilagajanje Moodlea). Dobijo pripravljeno orodje in kar je najpomembnejše, program dejavnosti, ki so ga razvili in preizkusili knjižničarji in končni uporabniki, tj. prebivalci, koristniki knjižničnih dejavnosti.

Obstoj integriranih, prosto dostopnih virov, ki vsebujejo celoten program za pripravo knjižnice na izvajanje nove storitve - usposabljanje za knjižničarje, uporabnike knjižnice, sistem obravnave spletnih izobraževalnih tečajev in možnost vodenja učnih skupin s strani knjižničarjev - je orodje, ki ga lahko uspešno uporabljajo splošne knjižnice v Evropi.

Učno okolje je na voljo v štirih jezikih projekta (bolgarščini, poljščini, romunščini in slovenščini) in v angleščini. Nekateri viri v angleščini zahtevajo prilagoditev tečajev finančnega izobraževanja razmeram (pravni sistem ter sistem in trg finančnih storitev) v posamezni državi. O vlogi prilagajanja vsebine za posamezno državo smo govorili že prej v tej publikaciji, ko smo obravnavali najboljše prakse FINLIT.

Model FINLIT za izvajanje finančnega izobraževanja odraslih uporabnikov knjižnic **priporočamo** predvsem v evropskih državah, saj je bil model preizkušen v knjižnicah in pri uporabnikih v Evropi. Vendar nič ne preprečuje njegove prilagoditve tudi v neevropskih državah. Splošne knjižnice po vsem svetu se ukvarjajo z neformalnim izobraževanjem odraslih in podpirajo vseživljenjsko učenje, knjižničarji pa so pripravljeni delovati kot vodniki do virov znanja in informacij.

- **Opolnomočenje knjižnic v EU – razširjanje/diseminacija**

Model FINLIT ponuja nov pogled na vlogo, ki jo imajo splošne knjižnice v skupnosti. Opozarja na možnosti doseganja tistih prebivalcev skupnosti, ki najbolj potrebujejo finančno izobraževanje. Vloga knjižnic pri podpiranju politik Evropske unije za spodbujanje vseživljenjskega izobraževanja je bila že omenjena v agendi Evropa 2020.

- **Sodelovanje - mreženje na mednarodni ravni in v državi**

Model FINLIT kaže tudi, kako lahko knjižnice v državi in na evropski ravni sodelujejo, kar je bilo uspešno preizkušeno med projektom FINLIT. Poleg tega model FINLIT kaže, kako lahko splošne knjižnice sodelujejo z drugimi lokalnimi in nacionalnimi deležniki, ki se ukvarjajo z vprašanji finančnega izobraževanja in z zakonodajo ter zagotavljanjem finančnih storitev v določeni državi. V projektu FINLIT smo prikazali primere takšnega sodelovanja, npr. partnerstvo knjižnice NUK iz Slovenije z Zvezo za varstvo pravic potrošnikov Slovenije.

3.5 Možni nadaljnji razvoj

Razširjanje FINLIT-a v knjižnicah v državah partnericah projekta se je začelo v pilotni fazi FINLIT-a spomladi 2021, ko so bile izbrane knjižnice in njihovi odrasli uporabniki povabljeni k testiranju ustvarjenih gradiv - tečajev, scenarijev in usposabljanj za knjižničarje v učnem okolju <https://finlit.eu/edu>. Jeseni 2021 je bila organizirana vrsta dogodkov za razširjanje modela finančnega izobraževanja FINLIT med splošnimi knjižnicami, pa tudi med finančnimi strokovnjaki, institucijami, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, ter spremljanjem finančnih storitev, ponujenih potrošnikom v 4 partnerskih državah projekta. Tako je mreža splošnih knjižnic v vsaki državi prejela informacije o ponudbi modela finančnega izobraževanja, ki se lahko izvaja prek knjižnic.

Čeprav je večina dejavnosti zaradi trenutnih omejitev, povezanih s pandemijo covid-19, potekala prek spleta, so nekateri partnerji organizirali dogodke v hibridni obliki in nekatere udeležence povabili v knjižnice. Ti so vključevali spletna srečanja, spletne seminarje in tudi srečanja na delavnicah. Na mednarodnem spletnem seminarju (7. 12. 2021) so sodelovali tako knjižničarji kot odgovorni za finančno izobraževanje in varstvo potrošnikov, predstavniki bolgarskega ministrstva za finance, urada finančnega varuha človekovih pravic.

V Bolgariji so model FINLIT in možnosti učnega okolja <https://finlit.eu/edu> za javno finančno izobraževanje odraslih pritegnili zanimanje ministrstva za finance. Trenutno se pripravlja nacionalna strategija za finančno izobraževanje. Leta 2022 fundacija GLBF načrtuje nadaljnje usposabljanje in certificiranje knjižničarjev kot facilitatorje v tečajih FINLIT.

Na Poljskem, kjer nekatere knjižnice ob podpori FRSI že nekaj let občasno ponujajo tečaje finančnega izobraževanja svojim odraslim prebivalcem, je bila ta zamisel že znana. Zdaj, ko je bila ustvarjeno učno okolje z naborom izobraževalnega gradiva, ki je prosto dostopna, so knjižnice pripravljene sodelovati v projektih finančnega izobraževanja. Vendar za zdaj še ni nacionalne strategije za finančno izobraževanje; nekaj dela se je začelo januarja 2022; Ministrstvo za finance zbira podatke o ponudbi finančnega izobraževanja. Vendar je ta ponudba razpršena, razdrobljena in ni vedno dostopna tistim, ki jo najbolj potrebujejo. FRSI, partner projekta FINLIT, redno nudi podporo knjižnicam pri izvajanju finančnega izobraževanja na lokalni ravni. To delo bomo nadaljevali v okviru modela FINLIT in knjižnice

spodbujali k ukrepanju - zanimanje je veliko (več kot 30 knjižnic se je že prijavilo na pilotni projekt); splošne knjižnice na Poljskem vidijo potrebo po vključitvi finančnega izobraževanja v svojo ponudbo in uporabnikom ponujajo sodobne oblike pridobivanja znanja in informacij s pomočjo spletnega učenja.

V Romuniji je bilo že od začetka načrtovano, da se model FINLIT uvede v vseh splošnih knjižnicah v Romuniji. V pilotni fazi so bili tečaji izvedeni v drugih petih regijskih knjižnicah. Regijska knjižnica 'Ovid Densusianu' Hunedoara v Devi skupaj z ostalimi 5 usklajuje dejavnost 262 lokalnih knjižnic, od tega 34 na mestnih območjih in 228 na podeželju.

V pilotni fazi je sodelovalo 31 lokalnih knjižnic, katerih knjižničarji so postali inštruktorji finančnega izobraževanja. Usposobljeni knjižničarji so organizirali tečaje (12) za uporabnike. V okviru razširjanja rezultatov projekta je bil model FINLIT predstavljen drugim 35 regijskim knjižnicam v Romuniji, Narodni knjižnici in predstavnikom Združenja knjižničarjev in splošnih knjižnic Romunije (ANBPR). Poleg tega regijska knjižnica Hunedoara-Deva "Ovid Densusianu" nudi podporo in dostop do tečajev FINLIT vsem knjižnicam v Romuniji, ki se odločijo za izvajanje storitev finančnega opismenjevanja. Rezultat je mreža za sodelovanje na področju FINLIT. Maja 2022 regijska knjižnica Hunedoara-Deva "Ovid Densusianu" skupaj z Nacionalnim združenjem knjižničarjev in splošnih knjižnic Romunije (ANBPR) organizira nacionalno konferenco, ki se bo osredotočila na izobraževanje odraslih v knjižnicah in bo tako odlično sredstvo za nadaljnjo promocijo projekta FINLIT in tečajev finančne pismenosti v vseh romunskih knjižnicah.

V Sloveniji je usposabljanje knjižničarjev potekalo v knjižnicah na različnih ravneh, vzpostavljen je bil stik z Ministrstvom za finance, Zavodom za šolstvo, Andragoškim centrom Slovenije, Združenjem bank Slovenije, Združenjem potrošnikov Slovenije, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, Banko Slovenije, Zavarovalniškim združenjem Slovenije. Tako je projekt dobro poznan in je prejel zelo dobre ocene, med drugim zaradi sistematično obravnavnih vsebin in nevtralnosti vsebine tečajev finančnega izobraževanja v povezavi s storitvami posameznih ponudnikov storitev. Usposabljanje na področju izobraževanja odraslih in finančnega izobraževanja je od januarja 2022 vključeno v redno izobraževalno ponudbo NUK za slovenske knjižničarje.

Projektni partnerji so sprejeli ukrepe za zagotovitev trajnosti rezultatov projekta. Opisan je bil model finančnega izobraževanja, razvit v projektu FINLIT, baza znanja je na voljo v učnem okolju <https://finlit.eu/edu>, na voljo pa so tudi posnetki informativnih spletnih seminarjev o projektu.

Partnerji projekta FINLIT bodo sklenili partnerski sporazum za skupno upravljanje učnega okolja <https://finlit.eu/edu>, nacionalni koordinatorji v štirih državah projekta pa bodo odgovorni za stike in podporo knjižnicam, ki uporabljajo FINLIT, da bi v knjižnici uvedli ponudbo finančnega izobraževanja. Vsak partner predstavlja FINLIT na knjižničnih dogodkih prek svojih komunikacijskih kanalov.

Fundacija GLFB koordinira veliko knjižnično mrežo na nacionalni ravni, ki zajema vse vrste splošnih knjižnic - regionalne, občinske in čitalnice. Mreži je bil predstavljen model FINLIT in vsaka zainteresirana knjižnica se bo lahko usposobila za izvajanje tečajev finančne pismenosti v učnem okolju <https://finlit.eu/edu> ter za organizacijo programa na spletu, v živo v učilnici ali hibridno.

Mreža splošnih knjižnic na Poljskem je bila o projektu FINLIT obveščena prek vojvodskih knjižnic, s katerimi FRSI vsakodnevno sodeluje, njihovi predstavniki pa so se udeležili dogodkov za razširjanje informacij o projektu. Rezultati projekta FINLIT so bili opisani na portalih za knjižničarje: biblioteki.org, labib.pl. Projekt FINLIT je bil predstavljen tudi v okviru pregleda trenutnih pobud za finančno izobraževanje na Poljskem, ki ga je skupaj z OECD izvedlo Ministrstvo za finance. FRSI se je vključil tudi v delo na nacionalni strategiji za finančno izobraževanje.

Projekt FINLIT je ponudil priložnost za razvoj Centra za izobraževanje odraslih v partnerski regijski knjižnici v Devi v Romuniji z avtorizacijo tečajev, ki prispevajo k izboljšanju ravni finančnega

izobraževanja državljanov. Knjižnica v Devi bo v okviru svojega portfelja stalnih strokovnih tečajev za odrasle izvajala nadaljevalne tečaje finančnega izobraževanja (2021-2025).

V Sloveniji je nacionalna knjižnica tečaje za knjižničarje izobraževalce vključila v letni program usposabljanja knjižničarjev.

V štirih državah partnericah projekta so nacionalne strategije finančnega izobraževanja že sprejete (Slovenija, 2010), v fazi razvoja (Poljska, Romunija) ali pa so že začele delovati (Bolgarija). Bolgarsko ministrstvo za finance je leta 2020 sprejelo nacionalno strategijo za finančno izobraževanje. Knjižnice so navedene kot ključni akterji na področju vseživljenjskega učenja. Ključni finančni strokovnjak v ekipi GLBF je član delovne skupine, direktor GLBF pa je sodeloval na plenarnih zasedanjih. Finančno izobraževanje na Poljskem podpira Partnerstvo za finančno izobraževanje (PREF), neformalni sporazum organizacij iz skupnosti, s katerim sodeluje FRSL.

Okrošna knjižnica "Ovid Densusianu" Hunedoara v Devi je skupaj z romunskim združenjem knjižničarjev in knjižnic (ANBPR) predlagala izvedbo raziskave v vsakem okrožju, da bi ugotovili dejansko raven finančnega izobraževanja v skupnosti. V Romuniji načrtujejo izvajanje programa finančnega opismenjevanja na nacionalni ravni prek splošnih knjižnic. Splošne knjižnice v Romuniji se bodo lahko (prek ANBPR) pridružile institucijam, ki so podpisale sporazum o sodelovanju za izvajanje skupnih dejavnosti na področju finančnega izobraževanja in pripravo nacionalne strategije za finančno izobraževanje (SNEF), tj. ministrstvu za nacionalno izobraževanje, Narodni banki Romunije, ministrstvu za javne finance, finančnemu nadzornemu organu in romunskemu združenju bank.

V Sloveniji so se predstavniki iz NUK udeležili posvetovanja na Ministrstvu za finance. Temu je sledila objava spletne strani z viri informacij o financah. Morda so naši tečaji vplivali tudi na obstoječe predsodke, da področja financ ne zadevajo knjižnic. Kljub temu lahko rečemo, da smo s programom FINLIT prispevali k izvajanju nacionalnega programa finančnega izobraževanja.

Kot izvajalci projekta FINLIT upamo, da se bo ta nadaljeval na lokalni, regionalni in evropski ravni. Za to obstajajo realni razlogi, saj je v Romuniji projekt že vplival na organizacijo tečajev finančne pismenosti v posameznih okrožjih, načrtovana pa je tudi raziskava potreb. Model FINLIT zanima tudi knjižničarje. To so pokazale analize anket ob koncu pilotnega projekta. Najbolj verodostojni ambasadorji blagovne znamke FINLIT bodo uporabniki učnega okolja FINLIT iz držav partneric projekta, ki so se seznanili z viri za finančno opismenjevanje, ponujenimi v učnem okolju, in to znanje je spremenilo njihovo dojetje finančnih vprašanj.

Projekt se razvija in ga je mogoče razširiti z novimi izobraževalnimi vsebinami, novimi jezikovnimi različicami programa, novimi ciljnim skupinami, kot so uporabniki srednjih let, brezposelni, marginalne skupine ali tistih, ki jim grozi izključenost. Razširi se lahko tudi v druge države v naši regiji.

